

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C2

ASIA: v. 1980.

.....

.....

.....

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C2.

ASIA: _____

Ministeri Erickin raportti no 1.

Felschalm

20 p 1930.

SUOMEN LÄHETYSSTÖ
TUKHOLMSSA

Tukholmassa, tammikuun 20 päivänä 1930.

FINLANDS BÄSKICKNING

I
STOCKHOLM

N:o 122.

SUOMEN LÄHETYSSTÖ		
N:o 2/35 he. D. U 30		
22/1-30	2	EM.
RYHMÄ	OLASTO	ASIA
5	C2	

Herra Pääministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia Teille, Herra Pääministeri, lähettää raporttini N:o 1, joka käsittelee kysymystä kieliastian vaikutuksesta Korkeimman Oikeuden jäseniä nimitettäessä ja määrättäessä.

Vastaanottakaa, Herra Pääministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich

Herra Pääministeri K. Kallio,

Helsinki.

Tukholmassa, tammikuun 20 päivänä 1930.

TUKHOIMAN LÄHETTILÄÄN RAPORTTI

N:o 1.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
2/35 he. D. 1930		
22/1. 30	53	LEA
	OLASTO	ASIA
5	C2	

Kysymys kieliastian vaikutuksesta Korkeimman Oikeuden jäseniä nimitettäessä ja määrättäessä.

T.k. 17 päivänä oli tšekäläisissä iltalehdissä mainittua asiaa koskeva uutinen, minkä johdosta täältä heti lähetettiin näin kuuluva sähkösanoma N:o 7:

"Aftonbladetin Helsingin sähkösanomassa sjuttonde väitetään oikeusministerimme kehoittaneen korkein-oikeutta esittämään ainoastaan suomenmielisiä avoimiin oikeusneuvoksen virkoihin presidentti Pehkosen vastanneen kaikessa noudatetaan asiallisuutta lakia. Tiedustelujen ahdistamina pyydämme pikatietoja kuinka selitettävä".

Seuraavana päivänä saatiin klo ¼4 aikaan näin kuuluva vastaussähkösanoma N:o 5:

"Oikeusministeri yksityisessä keskustelussa korkeimman oikeuden presidentin kanssa sivumennen lausunut toivottavaksi saadaen enemmän suomenkielisiä tuomareita oikeusministerin maininta johtuu siitä että hänelle esitetty valituksia tuomarien puutteellisen suomenkielen taidon eräissä tapauksissa vaarantaneen prosessin johtoa presidentti Pehkonen oikaissut tämän päivän lehdissä tämän vääristellyn uutisen ja lausuu valittelunsa tämän johdosta oikaistaa harkintanne mukaan".

Tämän johdosta ryhdyin heti täällä odotettavien, kenties vääristellyjen tietojen ehkäisemiseksi laatimaan tšekäläistä sanomalehdistöä varten lyhyttä selostusta, joka tie-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

tenkin tarkoin nojautui kysymyksessä olevaan sähkösanomaan ja oli näin kuuluva:

"Med anledning av att vissa tidningar innehållit en notis rörande ett uttalande av finske justitieministern Kaila angående de språkliga synpunkter, som borde iakttagas vid besättandet av lediga justitierådsämbeten, har presidenten i Högsta Domstolen, Herr Pehkonen, i dagens Helsingfors-tidningar infört en förklaring, i vilken han uttalar sitt beklagande av de missuppfattningar, som sett dagen.

I själva verket hade minister Kaila under ett muntligt samtal med presidenten i Högsta Domstolen, i förbigående framhållit, att den avsaknad av fullständig kunskap i finska språket, som i vissa fall gör sig gällande inom domarkåren i Finland (och) som kan utöva ett menligt inflytande på processledningen, borde avhjälpas och det finskspråkiga elementet bland landets domare förstärkas".

Tidningarnas Telegrambyråta saatiin vakuutus, että selostusta ei mainittaisi Lähetystön antamaksi.

Tämä selitys piti juuri lähetettämän Tidningarnas Telegrambyrålle kun puhelintietä sattumalta sain yksityisesti Helsingistä tiedon presidentti Pehkosen selityksestä, jolloin heti niinikään puhelimitse Helsingistä hankin sen täydellisen ruotsinkielisen sanamuodon. Niihin asiallisiin eroavaisuuksiin nähden, joita sähkösanoman N:o 5 ja presidentti Pehkosen selityksen kesken on, tämä oli varsin onnellinen sattuma, sillä jos alkuperäinen tiedotus olisi lehdille annettu, olisi epäilemättä kommentoitu noita eroavaisuuksia, kun sitten Huvudstadsbladetista oli saatu presidentti Pehkosen selityksen sanamuoto. Siksi jätinkin alkuperäisen

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

selostuksen lähettämättä ja presidentti Pehkosen selitys - siinä jotenkin viheliäisessä ruotsinkielisessä muodossa, jossa se Huvudstadsbladetissa esiintyy - asetettiin ilman mitään kommentaareja käytettäväksi.

Tätä kirjoitettaessa ei vielä ole tietoa siitä, milloin tšekäläiset lehdet, vasta tänään saatuaan Huvudstadsbladetin 18 päivän numeron, palaavat asiaan.

Ministeri:

R. Erich

45

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C2

ASIA:

Ministeri Erikin raportti no 2.

Jukholma

29/1 1930.

SUOMEN LÄHEIYSTÖ
TUHKOLMASSA

Tukholmassa, tammikuun 30 päivänä 1930.

FINLANDS BÄSKICKNING
I
STOCKHOLM

N:o 178.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	3 / 35	ae. D. 19 30
1/2 · 30	12	LML
KYRÄÄ	C. 1020	ACIA
5	C2	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia Teille, Herra Ulko-
asiainministeri, lähettää raporttini N:o 2, joka käsittelee:

- 1) toimenpiteitä maatalouden tukemiseksi, ja
- 2) hallituksen suhdetta riksdagiin.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, täydellisen
kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich

Herra Ulkoasiainministeri

Hjalmar J. Procopé,

Helsinki.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
No 3/35 Rec. D. D 30		
1/2-30	3	LL
TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI		
5	C2	

TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI

N:o 2.

Toimenpiteet maatalouden tukemiseksi.

Jo ennen kuluvan vuoden valtiopäivien alkua tiedettiin, että mielenkiinto tällä kertaa tulisi kohdistumaan ensi sijassa kysymykseen maatalouden avustamisesta. Tämä ilmeni jo ikäpresidenttien tervehdyspuheista, useimpain puolueyhmäin ensi kokouksista sekä valtaistuinpuheesta.

Hallituksen kantaa puheenaolevaan kysymykseen nähdessä selvittää maatalousministeri Johansson maataloustarkoituksiin myönnettäviä määrärahoja koskevassa menoarvion osassa seuraavaan tapaan: Sota- ja kriisivuosina vallitsi sekä maatalouden että teollisuuden alalla nousukausi, mutta kun tuonti taas vapautui, ilmeni taantumus, jonka vaikutukset teollisuus yleensä on kyennyt kestämään paremmin kuin maatalous. Tähän nähden hallitus aikoo ehdottaa useitakin toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on taata parempi menekki ja korkeammat hinnat ruotsalaisille maataloustuotteille sekä muutenkin avustaa maanviljelijöitä. Maatalousministeri mainitsee ensiksikin ehdotuksen, jonka mukaan ruotsalaisen viljan menekki turvattaisiin velvoittamalla myllyt sekottamaan valmistamiinsa vehnäjauhoihin määräprosentin ruotsalaista vehnää (n.k. inmalningstvång); toiseksi hän viittaa tullin korotuksiin; lisäksi suunnitellaan m.m. toimenpiteitä meijeritalouden ja voinviennin samoin kuin sianlihan ja munien viennin sekä sokerijuurikkaan viljelyksen edistämiseksi, maatalouden luotto-olojen parantamiseksi sekä maalaisväestön taloudellisen osuustoiminnan kehittämiseksi ja voimistuttamiseksi.¹⁾

1) Tässä yhteydessä mainittakoon, että Lähetystöltä äskettäin

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Selvää on, että tätä ohjelmaa ei voida toteuttaa ilman valtion rahallista avustusta. Hallituksen ensi varainhoitovuodeksi tekemässä menoarvioesityksessä on valtion tulojen ja menojen loppusumma noin 810 miljoonaa kruunua eli noin 30 miljoonaa nykyistä määrää suurempi. Ehdotetuista lisämenoista kohdistuu noin puolet maataloustarkoituksiin. Niinpä lainavaroin katettaviin menoihin sisältyy 10 milj. kruunun määräraha maatalouden alalle kuuluvia toimenpiteitä varten. Näiden varojen suunnitellusta käytöstä otaksutaan, että myöhemmin tehtävät meijeritalouden ja voinviennin edistämistä koskevat hallituksen ehdotukset tulevat tarkoittamaan huomattavain lainarahastojen perustamista, joiden avulla rakennettaisiin uusia varastorakennuksia y.m. Ne maatalousmenot, joihin aiotaan käyttää muita kuin lainavaroja, ehdotetaan korotettaviksi noin 4 milj. kruunulla.

Lähetekeskustelussa, joka tällä kertaa toisessa kamarissa kesti kaksi päivää ja ensi kamarissa kolme, muodostuen siten ennätyksellisen laajaksi, käsiteltiin m.m. maatalouden avustamiskysymystä paljoa yksityiskohtaisemmin kuin mihin yleensä on totuttu. Kun hallitus kuitenkin ainoastaan valtaistuinpuheessa ja menoarvioehdotuksessa on viitanut tulossa oleviin, maatalouden ahdinkotilasta aiheutuviin ehdotuksiin, ilmoittamatta näiden ehdotusten sisältöä tarkemmin riksdagille, on luonnollista, että tätä kysymystä käsitelleet puhujat yleensä eivät voineet määritellä kantaansa vastaisiin ehdotuksiin nähden. Niinpä monet puhujat koskettelivat suunnitelmaa myllyjen velvoittamisesta sekoittamaan jauhoihin kotimaista vehnää, mutta heidän lausunnoistaan ei

Ruotsin maatalousdepartementtia varten pyydettiin eräitä tietoja Suomen maanviljelijäin osuuskassoista ja näiden keskuslainarahastosta. Tietoja ilmoitettiin tarvittavan ohjeeksi samantapaisia ruotsalaisia laitoksia suunniteltaessa.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

voitu todeta, mille kannalle mikin puolue lopullisesti tulee asettumaan tai mikä on eduskunnan enemmistön kantatällaisen ehdotuksen suhteen. Sitä vastoin hallituksen ehdotama viljatullien korotus aiheutti selvempiä kannanottoja. Pääministeri Lindman, ulkoasiainministeri Trygger ja maatalousministeri Johansson puhuivat siihen suuntaan, että kestää kauan, ennenkuin muitten suunniteltujen avustustoimenpiteitten vaikutukset voivat ilmetä, minkä vuoksi mainitut puhujat pitivät tullin korotusta välttämättömänä pikaisen avun antamiseksi maataloudelle. He arvelivat, että korotusten ehkä ei tarvitsisi jäädä pysyväisiksi, vaan että ne voitaisiin saattaa voimaan väliaikaisina ja varottivat eduskunnan jäseniä omaksumasta lopullista kantaa ennenkuin hallituksen esitys tullinkorotuksista annetaan. Sosiaalidemokratien ja vapaamielisten johtajat Hansson ja Ekman, joiden puolueilla on enemmistö valtiopäivillä, kuitenkin selittivät, että he eivät voi hyväksyä viljatullien korottamista, mikä heidän mielestään hyödyttäisi ainoastaan osaa maanviljelijöistä, mutta rasittaisi sekä maanviljelijäin enintä osaa että muiden elinkeinojen harjoittajia ja yleensä kuluttajia. Samaan suuntaan puhui liberaalien johtaja Löfgren, lausuen, että mieluummin olisi autettava maataloutta alentamalla eräiden maanviljelijöille tarpeellisten teollisuustuotteitten tulleja. Paitsi hallituspuolueen jäseniä ainoastaan talonpoikaissiittolaiset ilmoittivat olevansa halukkaita viljatullien korottamiseen samoin kuin jokaiseen toimenpiteeseen, joka voi auttaa Ruotsin maataloutta.

Eräät vapaamieliset puhujat, m.m. Ekman, valittivat, että tullinkorotuksista on puhuttu niin kauan ennakolta, mikä seikka saattaa hyödyttää spekulioivia maahantuojia maanviljelijäin sijasta. Pääministeri vastasi tähän, että valtiollalla on käytettävissään keinoja spekulatiion ehkäisemiseksi, jolloin vapaamielinen Hamrin huomautti, että sellaista

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

jälkiverotusta, jota aikaisemmin on käytetty kahvin ja bensiinin tullinkorotusten yhteydessä, ei voida panna toimeen, jos viljatulleja korotetaan, koska, mikäli ruotsalaista viljaa on sekoitettava ulkolaiseen, ei voida todeta, mikä osa jauhoa on ulkolaista ja siis verotettavaa.

Maatalouskysymyksen yhteydessä käsiteltiin myöskin Ruotsin ja Saksan välistä kauppasopimusta ja siihen es-
kettäisellä lisäsopimuksella tehtyjä muutoksia. Nämä muutokset, jotka vielä ovat vaille eduskunnan hyväksymistä, sisältävät m.m., että Saksalla on oikeus korottaa viljan, elävien nautojen y.m. maataloustuotteitten tulli korkeampiin määriin kuin mitä alkuperäinen kauppasopimus määräsi.

Talpoikaisliiton johtaja Olsson katsoi mainitun lisäsopimuksen merkitsevän sellaista huononnusta Ruotsin maatalouden kannalta, että olisi parasta hylätä se, vaikkapa Ruotsi siten jäisi ilman kauppasopimusta Saksan kanssa. Va-
paamieliset puhujat eivät arvostelleet lisäsopimusta sinänsä, mutta pahottelivat, että hallitus näyttää aikovan pakottaa eduskunnan määrittelemään kantansa kauppasopimuksen muutoksiin ennenkuin hallitus on antanut riksdagille maatalouden tukemista tarkoittavat ehdotuksensa; tämä on sitäkin huomattavampaa, kun Ruotsin maatalouden nykyisten vaikeuksien selitetään johtuvan suureksi osaksi saksalaisen viljan, varsinkin kauran, polkumyynnistä Ruotsissa, minkä myynnin Saksa tekee mahdolliseksi myöntämällä saksalaiselle viljalle viennitipalkkioita. Pääministeri ei tahtonut ryhtyä keskustelemaan lisäsopimuksen sisällöstä, mutta selitti, että hänen mielestään se ja maatalouden avustamiskysymys eivät ole sellaisessa yhteydessä keskenään, että toisen päättämiseksi olisi tunnettava toista koskevat hallituksen ehdotukset.

Hallituksen suhde Riksdagiin.

Eduskunnan äskettäisessä lähetetreskustelussa useat huomattavat puhujat käsittelivät parlamentaarisen hallitustavan edellytyksiä ja ilmenemismuotoja Ruotsissa, erikoisesti viittaamalla eräisiin viimekeväisiin tapahtumiin, jotka johtivat finanssiministeri Wohlinin eroon. Sosialidemokratit P.A.Hansson, joka valitteli vähemmistöhallitusjärjestelmää ja esitti nykyiselle hallitukselle m.m. sen vaatimuksen, että hallitus ei saa avoimesti uhmata riksdagia, mainitsi esimerkkinä tällaisesta uhmaamisesta vastamainitun Wohlinin tapauksen; hän muistutti mieliin, että toinen kamari viime istuntokauden lopulla hyväksyi perustuslakivaliokunnan tekemän muistutuksen, joka koski eräitä ministeri Wohlinin toimenpiteitä, että hallitus tällöin ilmoitti jäävänsä kokonaisuudessaan paikoilleen, ja että Wohlin tästä huolimatta muutamia päiviä myöhemmin erosi useiden ensikamarin jäsenten paheksuttua hallituksen menettelyä. Puhuja lausui tämän johdosta, että kun hallituksen on tehtävä johtopäätös eduskunnan antamasta epäluottamuslauseesta, epäröinti ja viivyttely ei saa tulla kysymykseen. Hallituksen menettely kyseessä olevassa tilaisuudessa aiheutti hallituksen ja riksdagin välisen tarpeettoman ja vakavan kärjistymisen. Tätä kysymystä käsitteli myös Ekman varsin laajasti; m.m. hän sanoi hallituksen Wohlinin tapauksessa noudattamallaan menettelyllä tahtoneen ennakkotapauksella vahvistaa sellaisen käytännön, että hallitus, joka viime hetkeen saakka on julistautunut yksimieliseksi ja solidaariseksi jonkin eduskunnan paheksuman merkityksellisen toimenpiteen suhteen, voi välttyä tekemästä asianmukaisia johtopäätöksiä epäluottamuslauseesta uhraamalla asianomaisen ministerin, jonka kanssa hallitus vähää ennen on julistanut olevansa solidaarinen. Tällaista hallitustapaa puhuja piti vastenmielisenä ja keltovottomana, se on epälojaali isäänpäin, ja ulospäin se vai-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

kuttaa hallituksen arvovaltaa hävittävästi.

Näihin huomautuksiin vastatessaan pääministeri lausui, ettei hän käsitä, miksi tätä asiaa nyt oli käsiteltävä. Sekä pääministeri että hra Ekmanhan olivat olleet läsnä perustuslakivaliokunnan puheena olevaa muistutusta kamarissa käsiteltäessä; silloin hra Ekman kuitenkin ei ollut esittänyt kantaansa. Tämä seikka oli herättänyt huomiota, ja sosiaalidemokraattisella taholla se oli tulkittu siten, että Ekman ei halunnut ottaa kannettavakseen vastuuta hallituksen mahdollisesta eroamisesta.

Pääministerin lausuntoon Ekman antoi ainoastaan epäsuoran vastauksen. Hän oli nimittäin eräässä aikaisemmassa puheenvuorossaan väittänyt, että pää- ja maatalousministeri eivät olleet samalla kannalla maatalouskysymyksessä, minkä johdosta pääministeri oli ilmoittanut, että hänen ja maatalousministerin kanta on aivan sama. Nyt hra Ekman viimeisessä puheenvuorossaan tiedusti, oliko tämä pääministerin solidaarisuus maatalousministerin kanssa kestävämpää laatua kuin hänen viimekeväinen solidaarisuutensa ministeri Wohlinin kanssa.

Ainoa puoluejohtaja, joka ei puuttunut tähän kysymykseen, oli talonpoikaissiittolainen Olsson. Omien sanojensa mukaan hän "ei tahtonut puhua menneen talven lumesta". Liberaalien johtaja Löfgren ei myöskään kosketellut mainittua yksityistapausta, vaan puhui parlamentarismista yleensä. Hän ilmaisi tyydytyksensä sen johdosta, että pääministeri eri tilaisuuksissa oli ilmoittanut olevansa parlamentarismia kannattaja, mutta valitti, että pääministeri aikaisemmin ei ollut tällä kannalla, vaan oli myötävaikuttanut nykyisen vaalijärjestelmän syntymiseen; tämä järjestelmä edistää puhujan mielestä puoluepirstoumista ja ehkäisee parlamentaarisen hallitsutavan edellytysten muodostumista, pakot-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

taen turvautumaan vähemmistöhallituksiin, joiden parhaana
tukena on vastustuspuolueiden haluttomuus astua eroavan
hallituksen paikalle.

Ministeri:

R. Rieck

974

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C₂.

ASIA: _____

V.a. Asiamies Pöytäkirja 3.

Tukholma.

22/2 1930.

SUOMEN LÄHEIYSÖ
TUKHOLMASSA

FINLANDS BESKICKNING
*
STOCKHOLM

Tukholmassa, helmikuun 22 p:nä 1930.

N:o 354.

4/35		
24/2.30		
FINLAND	RUSSIA	ALIA
S	E ₂	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia Teille, Herra Ulkoasiainministeri, lähettää raportti N:o 3, joka käsittelee:

1. Ruotsin ja Saksan uutta kauppasopimusta, ja
2. ulkopoliittista välikysymystä.

Vastaanottakea, Herra Ulkoasiainministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

V. a. A s i a i n h o i t a j a :

Borenius

Herra Ulkoasiainministeri

Hjalmar J. Procopé,

✓

Helsinki.

Tukholmassa, helmikuun 22 p:nä 1930.

ULKOVALTIOMINISTERIÖ		
4/85/ai. D. 1930		
24/2-30	1	LIK.
<u>TUKHOLMAN LÄHETYSTÖN RAPORTTI.</u>		
	UASTO	ACIA
N:o 3.	5	02

Ruotsin - Saksan uusittu kauppasopimus.

Lisäsopimus, joka sisältää muutoksia Ruotsin ja Saksan väliseen kauppasopimukseen, on nyt lopullisesti hyväksytty ja tullut voimaan. Sen eduskuntakäsittely aiheutti molemmissa kamareissa varsin vilkkaan keskustelun talonpoikaisliittolaisten ja vapaamielisten yleensä vastustaessa sopimuksen hyväksymistä. Asianomaisen valiokunnan lausuntoon, jossa puolettiin lisäsopimuksen hyväksymistä, olivat valiokunnan talonpoikaisliittolaiset jäsenet sekä vapaamielisten kolmesta jäsenestä kaksi liittäneet vastalauseensa, joissa sopimus ehdotettiin hylättäväksi.

Vastustavalla kannalla olevat puhujat selittivät asiaa kamareissa käsiteltäessä, että Saksan kanssa käytyjä neuvotteluja ei olisi ollut rajoitettava maatalouden alalle, vaan niiden olisi pitänyt käsittää koko sopimus. Toinen vapaamielisten valiokunnan lausuntoon liittämän vastalauseen allekirjoittajista, Hamrin, huomautti toisessa kamarissa, että Ruotsin vienti Saksaan, lukuottamatta kauppasopimuksesta riippumatonta malminvientiä, on vuodesta 1925 pysynyt suunnilleen muuttumattomana ja käsittää vuosittain ainoastaan noin 150 miljoonaa kruunua, kun sitävastoin Ruotsin tuonti Saksasta viime vuosina on huomattavasti noussut ollen nykyään arvoltaan noin 530 miljoonaa kruunua; kun tämä tuonti, jonka jatkuminen luonnollisesti on Saksan etujen mukaista, pääasiallisesti kohdistuu teollisuustuotteisiin, jotka kuitenkin

kin suureksi osaksi ovat sellaisia, että niitä ei mitenkään voida pitää välttämättömän tarpeellisina, Ruotsin asema puhujan mielestä olisi neuvotteluissa ollut vahvempi, jos neuvottelut olisivat käsittäneet myöskin teollisuuden.

Talonpoikaisliiton johtaja Olsson oli sitä mieltä, että jos neuvottelut olisivat ulottuneet myöskin teollisuuden alalle, Ruotsin saksalaisesta rihkamasta kantamat alhaiset tullit olisivat olleet vaihtovälineenä, josta Ruotsi tosiasiallisesti neuvotteluissa luopui.

Vastoin mainittujen puhujain käsitystä pääministeri Lindman ja kauppaministeri Lundvik selittivät, että maataloutta oli hyödytetty rajoittamalla neuvottelut vain maatalouteen ja siten kaikella voimalla painostamalla juuri tätä kohtaa. Suomi oli omaksunut vastakkaisen menettelytavan, mistä oli seurauksena, että se tosin oli voinut saada eräitä helpotuksia Suomen teollisuudelle, mutta että sen oli täytynyt myöntyä voitulleja koskevassa kysymyksessä. Kauppaministeri lausui edelleen, että ruotsalaiset eivät olleet voineet neuvotteluissa käyttää taktiikkaa, joka olisi saattanut teollisuuden maksamaan maatalouden puolesta; ei olisi kannattanut alentaa Ruotsin teollisuustulleja, sillä juuri Saksan lisääntynyt vienti Ruotsiin osottaa, että nämä tullit nykyisellään eivät haittaa Saksan teollisuutta, eikä myöskään olisi kannattanut pyrkiä siihen, että Saksa olisi korottanut ruotsalaisten teollisuustuotteiden tullia ja sensijaan myöntänyt helpotuksia Ruotsin maataloudelle, sillä Saksassa vallitsee niin suuri yksimielisyys Saksan nykyisestä maatalouden turvaamispolitiikasta, että viimeainittu tie ei olisi voinut johdtaa perille.

Samaan suuntaan puhuivat useat oikeistolaiset

huomauttaen m.m. että Saksan vienti Ruotsiin on vähemmän kuin 4 % Saksan koko viennistä, kun taas Ruotsin vienti Saksaan on 1/6 Ruotsin koko viennistä. Hamrinin lausueessa, että Ruotsi kuitenkin on kahdeksannella sijalla niiden 47 maan joukossa, joihin Saksan vienti suuntautuu, kauppaministeri vastasi, että Saksa on toisella sijalla Ruotsin vientimaiden joukossa.

Niiden joukossa, jotka toisessa kamarissa moittivat hallitusta siitä, että sopimusneuvottelut eivät olleet käsittäneet teollisuutta, oli myös vapaamielisten johtaja Ekman, joka lausui, että Ruotsin teollisuuden vaatimusten esittäminen ei olisi voinut vahingoittaa maataloutta, koska hallituksella oli valta ratkaista mitä vaatimuksia lopullisesti oli tiukimmin painostettava. Tämän johdosta pääministeri Lindman kysyi olisiko Ekman, jos neuvotteluja olisi käyty koko linjalla, halunnut olla mukana päättämässä, että Ruotsin on rajoitettava tuontia Saksasta korottamalla tulleja. Ekman vastasi pitävänsä tulleja oikeutettuina kauppapoliittisina taistelukeinoina sellaista maata vastaan, joka harjoittaa dumpingia eikä suostu sitä lopettamaan.

Puheenvuoroja käyttäneet sosiaalidemokraatit eivät yleensä moittineet neuvottelujen rajoittamista. Ainoastaan Örne katsoi, että olisi ollut käytettävä tilaisuutta etujen hankkimiseksi Ruotsin teollisuudelle, mutta lisäsi, että tätä ilmeisesti ei oltu uskallettu, koska silloin olisi sanottu, että oli uhrattu maatalous teollisuuden hyväksi. Sama puhuja lausui, että pienen valtion on vaikeata saavuttaa mitään yksinään; mahdollisesti kauppapoliittinen entente Pohjoismaiden, Hollannin ja Belgian kesken voisi saavuttaa suurempia etuja. -

Toinen seikka, johon sopimuksen vastustajat perustivat kantansa oli se, että eduskunnan täytyi käsitellä sopimusehdotus ennenkuin oli olemassa tietoja hallituksen aikomista maatalouden avustamisehdotuksista. Ekmanin mielestä kauppasopimuksen irtisanomisen voimaentuloa olisi voitu lykätä. Hallituksen taholta selitettiin, että maatalouksesityksiä ei oltu voitu vielä esittää, ja väitettiin, että nämä kaksi kysymystä eivät olleet olennaisessa yhteydessä keskenään. Kauppaministeri lausui, että Saksan kauranviennistä maksamain vientipalkkioiden korottaminen tuskin on pelättävissä, ja että Ruotsilla toisaalla on täysi vapaus korottaa viljatullejaan. Hamrin epäili tarkoitukseksi olevan luoda sellainen tilanne, että voitaisiin väittää viljatullien korottaminen ehdottoman tarpeelliseksi Ruotsin maataloudelle, ja Ekman kysyi, aikoivatko sosiaalidemokraatit, jotka kauppasopimusasiassa kannattivat hallitusta, olla mukana myös tullinkorotuksissa. Useat sosiaalidemokraattiset puhujat korostivat, että kauppasopimuksen hyväksymistä ei saisi tehdä minkäänlaisten tullisuojaustoimenpiteiden perusteeksi.

Laajasti käsiteltiin sitä tilannetta, joka syntyisi, jos sopimus hylättäisiin ja Ruotsi niin ollen joutuisi olemaan vailla kauppasopimusta Saksan kanssa. Eräät vapaamieliset puhujat huomauttivat, että suurin osa Ruotsin viennistä suuntautuu maihin, joiden kanssa Ruotsilla ei ole kauppasopimusta, ja arvelivat, että kauppasopimuksen väliaikainen puuttuminen ei olisi kovinkaan vaarallista, koska Saksa kuitenkin suostuisi vastavuoroiseen suosituimmuusopimukseen. Vastoin tätä kantaa pää- ja kauppaministeri sekä useat oikeistolaiset ja sosiaalidemokraatit selittivät, että on ero niillä mailla, joiden kanssa Ruotsilla ei ole

kauppasopimusta, ja Saksalla, jolla on kaksoistariffi ja jonka kanssa Ruotsilla siitä syystä täytyy olla sopimus, koska Saksan korkeat autonomiset tullit muuten kohdistuvat ruotsalaisiin tuotteisiin; myöskin suosituimmussopimuksen vallitessa Ruotsin maatalous menettäisi ne edut, jotka lisäsopimus sille takaa, kun taas Saksa edelleen saisi käyttää hyväkseen Ruotsin alhaisia tulleja, mikäli ei ryhdyttäisi tullisotaan huomattavasti korotetuin teollisuustullein, jotka joutuisivat rasittamaan juuri Ruotsin maataloutta. Vapaa-
mielinen Leander, joka päinvastoin kuin puolustoverin-
sa oli yhtynyt valiokunnan lausuntoon, pelkäsi tullisodan käyvän Ruotsille vaaralliseksi. Sosiaalidemokraatti Sköld perusteli sopimusta puoltavaa kantaansa sillä, että hallitus ei ollut toimittanut selvitystä sopimuksen hylkäämisen tuottamista haitoista eikä niistä taistelukeinoista, joita tullisodan syntyessä voitaisiin käyttää; näin ollen puhuja katsoi olevansa pakotettu puoltamaan sopimusta, vaikka hän ei hyväksynyt sitä.

Eräät sosiaalidemokraatit väittivät talonpoikaisliittolaisten ja vapaamielisten äänestävän ehdotusta vastaan herättääkseen valitsijoissa sen vaikutelman, että nämä puolueet kiinnittävät maatalouden tarpeisiin suurempaa huomiota kuin muut; näin ei meneteltäisi, ellei tiedettäisi, että sopimus joka tapauksessa hyväksyttäisiin. Talonpoikaisliittolaiset ja vapaamieliset vastustivat kiivaasti tätä väitettä.

Tukholman lähetystön raportti N:o 3, 22/2 1930.

Ulkopoliittinen välikysymys.

Helmikuun 7 päivänä oli toisessa kamarissa välikysymyskeskustelu, jonka aiheena olivat ulkopoliittiset seikat. Sosiaalidemokraatti P. A. Hansson oli nimittäin pyytänyt hallitukselta selvitystä eräitten tietojen johdosta, joiden mukaan Ruotsin hallitus viime vuonna olisi kääntynyt Tanskan hallituksen puoleen viime mainitun esittämän aseistariisumisehdotuksen yhteydessä. Välikysymykseen vastatessaan ulkoministeri Trygger ilmoitti, että mihinkään viitatuslaiseen toimenpiteeseen ei ollut ryhdytty. Ministeri Trygger oli ainoastaan keskustellessaan Tukholmassa olevan Tanskan ministerin kanssa ilmaissut huolestuneisuutensa aseistariisumisehdotuksen johdosta ja samalla lausunut käsityksensä, että ehdotus huoletti Ruotsin kansan laajoja piirejä. Tämä ministerin käsitys tiedotettiin Ruotsin Kööpenhaminassa olevalle ministerille, joka viime toukokuussa keskustellessaan Tanskan ulkoministerin kanssa, oli viimeainitun puututtua aseistariisumisehdotukseen, esittänyt samansuuntaisen huomautuksen kuin ulkoministeri Trygger. Ministeri piti luonnollisena, että hän luottamuksellisessa keskustelussa Tanskan ministerin kanssa ilmaisi mielipiteensä tästä tärkeästä asiasta, joka hänen mielestään koskee kaikkia Pohjoismaita, eikä käsittänyt, että asia oli herättänyt niin paljon melua.

Ulkoministerin vastaus aiheutti vilkkaan keskustelun. Hansson lausui, että Ruotsin kansan enemmistö ei ulkoministerin tavoin ollut huolissaan Tanskan aseistariisumisen johdosta; tästä huolimatta ulkoministeri on ilmaissut mielipiteensä ikäänkuin se edustaisi koko maan kantaa, ja tätä ulkoministerin lausuntoa

Tanskan oikeisto on käyttänyt taistellessaan aseistariisumisehdotusta vastaan. Sitä, että vähemmistöhallitus harjoittaa puoluepolitiikkaa omassa maassa, ei voida välttää, mutta ulkomaihin nähden sen on edustettava koko maata, ja puhuja piti valitettavana, että ne, jotka edustavat Ruotsia ulospäin, toiminnassaan noudattavat puoluepolitiikkaa.

Ministeri Trygger korosti, että yksityisen keskustelun ja virallisen toimenpiteen välillä on ero, ja tiedusti, mistä ulkomaisen lähettilään kanssa voisi puhua, ellei kumpaakin maata koskevista ajankohtaisista asioista; tällaisia keskusteluja ei voi estää se, että maassa on vallalla eri mielipiteitä; muutenhan mainitunlaiset keskustelut kävisivät aivan mahdottomiksi vähemmistöhallitusjärjestelmän vallitessa. Välikysymyksen tekijä vastasi tähän, että ulkoministeri olisi voinut puhua kansan enemmistön kannasta eikä omasta henkilökohtaisesta mielipiteestään ja vähemmistöä edustavan hallituksen käsityksestä. Hän korosti, että keskustelulla oli ollut voimakas vaikutus, Tanskan oikeisto kun siitä oli saanut sen käsityksen, että Tanska, jollei se noudata ruotsalaisten ohjeita, on vaarassa joutua eristetyksi muista Pohjoismaista.

Ulkoministeri ilmoitti, ettei ollut ollut tarkoituksena saattaa keskustelua julkiseksi ja että hän niinmuodoin ei ollut vastuussa Tanskan oikeiston agitatiosta. Hän ei myöskään ollut varma siitä, että Ruotsin kansan enemmistö suhtautuu välinpitämättömästi Tanskan aseistariisumiseen, joka kielsi toimineensa puoluemiehenä.

Ekman lausui käsityksensä, että kun ulkoministeri ei voinut olla varma siitä, edustiko hänen käsityksensä enemmistön kantaa, oli epäiltävää, oliko

ollut soveliasta niin arkaluontoisessa tapauksessa ilmaista tätä käsitystä. Myöskin sosiaalidemokraatti Engberg ja vapaamielinen Hamilton katsoivat ulkoministerin menetelleen sopimattomasti, kun taas oikeistolainen Lithander piti Tryggerin menettelyä täysin oikeana.

V. a. A s i a i n h o i t a j a :

E. F. Berling

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C2.

ASIA:

Ministeri Eriksen raportti no 4.

Juhlolu.

24/4 1930.

SUOMEN LÄHEIYSTÖ
TUHKOLMASSA

FINLANDS BESKICKNING
I
STOCKHOLM

N:o 697.

Tukholmassa, huhtikuun 24 p:nä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
No 9/36	D. 15 30
26/4.30	
5	C 2

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia Teille, Herra
Ulkoasiainministeri, lähettää raporttini n:o 4, joka kä-
sittelee hallituskysymystä, Suomen Ylioppilaskuntien lii-
ton "La minorité finlandaise en Suède" nimistä kirjasta
sekä suomalaista päivää Tukholmassa.

Vastaanottakaa Herra Ulkoasiainministeri
suurimman kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. P r o c o p é,

H e l s i n k i.

Tukholmassa, huhtikuun 24 p:nä 1930.

ULKOASIAMINISTERI.		
No 9 186 h. D. 1930		
26/4.30	No	Litt.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
TUKHOLMAN LÄHETYSTÖN RAPORTTI.		
N:o 4.		
5	C2	

Hallituskysymys.

Hallituskysymys on kuten tiedetään, nykyään erinomaisen kireässä vaiheessa. Oppositio on tahtonut panna hallituksen ahtaalle jo ennenkuin hallituksen puoltamat tullipoliittiset ja maatalouden tukemista ja auttamista tarkoittavat esitykset keväämmällä tulevat ratkaistaviksi ja jolloin on odotettavissa hallitukselle epäedullinen tulos. Oppositio on näet halunnut hallituksen kukistuvan asiaan, jonka selvittäminen - toisenlaisen ohjelman pohjalla - tuottaisi suuria tosiasiallisia vaikeuksia mille hallitukselle tahansa; näytti siis poliittisesti paljota otollisemmalta saattaa hallitus kukistumaan omiin pahoihin tekoihinsa kuin ohjelmakohtiin, joilla joka tapauksessa kaikkialla maassa on paljon kannatusta.

Suunniteltiin sen johdosta suurta iskuja hallitukselle annettavaksi perustuslakivaliokunnan (konstitutionsutskottet) suuressa mietinnössä, jonka sen Hallitusmuodon 105, 106 ja 107 §:n mukaan on laadittava valtioneuvostossa pidettyjä pöytäkirjoja tarkastettaessa.

Tässä tarkoituksessa ensinnäkin joudutettiin tulla kiiireellä mietinnön valmistumista; se oli saatava valmiiksi ja julkisuuteen niin hyvissä ajoin, että hallituksen jäseniin kohdistettuja moitteita ja syytöksiä pääsiäisloman aikana voitaisiin tarkoituksenmukaisesti käyttää maaseutuagitatioissa ja siten luoda hallitukselle hyvin epäsuotuisa mieliala ennen mainitun mietinnön käsittelyä. Tätä silmällä pitäen sanottu asiakirja, jonka Lähetystö jo t.k. 19 p:nä on Ministeriölle lähettänyt, on koetettu tehdä hyvin sisältörikkaaksi ja paina-

Tukholmassa, huhtikuun 24 p:nä 1930.

ULKOASIAMINISTERI.		
No 9 136 he. D. 1930		
26/4.30	169	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
RAPORTTI.		
5 C2		

TUKHOLMAN LÄHETYSTÖN

N:o 4.

Hallituskysymys.

Hallituskysymys on kuten tiedetään, nykyään erinomaisen kireässä vaiheessa. Oppositio on tahtonut panna hallituksen ahtaalle jo ennenkuin hallituksen puoltamat tullipoliittiset ja maatalouden tukemista ja auttamista tarkoittavat esitykset keväämmällä tulevat ratkaistaviksi ja jolloin on odotettavissa hallitukselle epäedullinen tulos. Oppositio on näet halunnut hallituksen kukistuvan asiaan, jonka selvittäminen - toisenlaisen ohjelman pohjalla - tuottaisi suuria tosiasiallisia vaikeuksia mille hallitukselle tahansa; näytti siis poliittisesti paljoo otollisemmalta saattaa hallitus kukistumaan omiin pahoihin tekoihinsa kuin ohjelmakohtiin, joilla joka tapauksessa kaikkialla maassa on paljon kannatusta.

Suunniteltiin sen johdosta suurta iskua hallitukselle annettavaksi perustuslakivaliokunnan (konstitutionsutskottet) suuressa mietinnössä, jonka sen Hallitusmuodon 105, 106 ja 107 §:n mukaan on laadittava valtioneuvostossa pidettyjä pöytäkirjoja tarkastettaessa.

Tässä tarkoituksessa ensinnäkin joudutettiin tulla kiiireellä mietinnön valmistumista; se oli saatava valmiiksi ja julkisuuteen niin hyvissä ajoin, että hallituksen jäseniin kohdistettuja moitteita ja syytöksiä pääsiäisloman aikana voitaisiin tarkoituksenmukaisesti käyttää maaseutuagitatioissa ja siten luoda hallitukselle hyvin epäsuotuisa mieliala ennen mainitun mietinnön käsittelyä. Tätä silmällä pitäen sanottu asiakirja, jonka Lähetystö jo t.k. 19 p:nä on Ministeriölle lähettänyt, on koetettu tehdä hyvin sisäljörikkaaksi ja paina-

vaksi eikä siinä säästetä järeää tykistöä. Tässä touhussa on erityistä intoa osoittanut valiokunnan puheenjohtaja, entinen oikeistolainen, talonpoikaisliittoon kuuluva professori C. A. Reuterskjöld, joka hyvin suureen oppineisuuteen yhdistää jotenkin omituisen ja useasti harhaan iskevän poliittisen temperamentin ja jota yleisesti pidetään erittäin suuren hallitus-halun elähyttämänä. Varsinkin mietinnön juridiset perustelut ovat pääasiallisesti herra Reuterskjöldin kynästä lähtöisin ja hän on saanut tästä kiitosta myöskin sosialistilehdiltä, joiden useinkin sopimattoman ja härjimmäisyyksiin menevien hyökkäysten esineenä hän ennen monasti on ollut. Herra Reuterskjöldin kunniaksi mainittakoon muuten, että hän ei ole yhtynyt siihen-kylläkin mahdollisimman niukkaan-enemmistöön, joka on määrännyt valiokunnan kannan Hurmevaaran asiassa; tässä asiassa, sivumennen sanoen, pari huomattavaa liberaalia ei liene "Kehdannut" äänestää moitteen puolesta, vaan pysytellyt valiokunnan istunnosta poissa jättäen epämieluisan tehtävän varamiehilleen. Älykkäämmät vastustajat havaitsivat ilmeisesti mietinnön tuotaneen pettymyksen niille, jotka toivoivat siitä koituvan hallituksen kuoliniskun. Niinpä P.A. Hansson toisena pääsiäispäivänä sosialidemokraattien puoluepäivillä pitämässään puheessa Socialdemokraten'in arvosteluista huomattavasti poiketen on lausunut m.m.

"Dechargebetänkandet i och för sig skulle nämligen icke i vanliga fall betraktas som en fullt tillräcklig saklig anledning till regeringsskifte. Flertalet anmärkningar äro icke sådana, att de beröra förtroendet. Den mest diskuterade berör visserligen ett ömtåligt område, men är mera principiellt än personligt riktad. Den konstitutionellt allvarligaste berör formellt endast utrikesministern. I en mindre upprörd situation skulle man icke taga dechargebetänkandet till utgångspunkt för spekulationer över regeringens vara eller icke vara.

I högpresen har man emellertid fått för sig, att anmärkningarna äro politiskt motiverade, representera en av oppositionen uppgjord plan för att driva i väg regeringen, innan jordbruksfrågorna komma fram. För egen del är jag fullständigt ovetande om att här varit anslag å bane mot regeringens liv."

Kun minulla ei ole aikaa mietinnön sisällön tarkempaan selostamiseen ja kommentoimiseen, rajoitun parista kysymyksestä esittämään muutamia huomautuksia.

Suurinta huomiota on julkisuudessa herättänyt kysymys Hallitusmuodon 34 §:n (1909 saanassaan sanamuodossa) tulkinto, mikäli koskee lausetta "Ledamot af statsrådet må icke tillika annat ämbete utöfva, ej heller några inkomster därpå uppbära." Valiokunta moitti sitä että useat valtioneuvoston jäsenet yksityisissä liikkeissä ovat johtavissa asemissa eivätkä ole niistä hallitukseen tullessaan luopuneet sekä lausuu tästä m.m. seuraavaa:

"Det torde vara ostridigt, att denna bestämmelse tillkommit med tanke därpå, att statsråden överhuvud icke borde med sitt statsrådsämbete förena andra åligganden, som ej stå väl samman med utövningen av detta ämbete. I det konstitutionsutskottsutlåtande vid 1840-1841 års riksdag (nr 20), vari ett förslag till ändring av § 34 regeringsformen, som sedermera ledde till den citerade bestämmelsens införande, framlades, anfördes bland annat, att "konungens rådgivare, såsom sådana, innehava befattningar, vilka, för att skötas såsom sig bör, ovillkorligen fordra uteslutande åt dem ägnad tid, aldrig vilande omsorger, oväld och oberoende av alla enskilda intressen ..." Dessa ord äro uppenbarligen direkt tillämpliga även på förhållanden av den art, som här berörts."

Lyhyesti voitaneen tästä sanoa, että 34 §:n säännös ei suorastaan sovellu tähän kysymykseen. Moitittu menettely ei ole perustuslainvastainen, mutta toinen asia on, että tietenkin voi sattua tapauksia, jolloin moitittu menettely vaikuttaa hai-

tallisesti.

Mikäli luottamuksellisesti olen kuullut, pääministeri tämän kuun 26 päivänä tulee toisessa kamarissa asian käsitte-lyssä ehdistamaan valiokuntaa ja erittäinkin sen puheenjohtajaa siitä, että mietintö tarkoituksellisen yksipuolisesti selostaa 1840-41 vuoden valiokuntamietintöä jättäen mainitsematta että siinä nimenomaan tarkoitetaan luottamus- ja palkkiovirkoja valtion palveluksessa, ei muunlaisia toimia. Valiokunnan moitetta heikontaa sekin, että kuten vastalauseessa selvitetään jatkuvasti on sattunut tapauksia, jolloin hallituksen jäsen on pysynyt tuloa tuottavassa yksityistoimessa.

Valiokunta on tehnyt suuren numeron siitä, että ulkoasiainministeri ulkoasiainlautakuntaa ennakolta kuulematta on antanut ohjeita Ruotsin valtuutetuille äskeisessä "tullirauha-konferenssissa". Valiokunta toteaa, "att en betydelsefull notväxling mellan den svenska regeringen och dess ombud ~~XXX~~ sedermera ägt rum utan att utrikesnämnden vid något tillfälle sammankallats för att höras i de skilda, synnerligen viktiga spörsmål, som framträtt i samband med ärendets behandling." sekä pitää tätä hallituksen 54 § 1 momenttia soveltumattomana. Tämä kohta kuuluu vuonna 1921 päätetyssä sanamuodossaan seuraavasti: "Vid hvarje riksdag skola kamrarna utse en nämnd af sexton ledamöter att med Konungen rådpläga om ärenden, som angå rikets förhållande till främmande makter. Rådpläging med denna utrikesnämnd bör i alla utrikesärenden af större vikt äga rum före afgörandet. Då ärende förekommer till behandling, skola alla tillgängliga handlingar och upplysningar meddelas. De beslut Konungen fattar i ärenden, som varit föremål för rådpläging med nämnden, varde delgifna dess ledamöter senast vid nästa sammanträde."

Valiokuntaa vastaan on sekä vastalauseessa että muutenkin tehostettu sitä, että mitään ratkaisua ei valiokuntaa kuulematta tehty. Yleiseltä kannalta katsoen täytyykin sanoa,

että hallituksen toimivalta ulkopolitiikan alalla, toisessa tai toisessa maassa, sietämättömästi sidottaisiin, jos se velvoitettaisiin kaikissa mahdollisissa asioissa valmistavassakin vaiheessa kääntymään parlamentaarisen valiokunnan tai lautakunnan puoleen. Ulkopolitiikassa tällaiselle elimelle soveltuu järjenumukainen kontrolli jota varten se tarvitsee tietoja, mutta ei ulkopolitiikan johto.

Hyvin luultavaa on, että hallitus kestää sen tulikokeen, joka sillä pian on edessään ja siis keväämmällä pääsee ajamaan suurta taloudellista ohjelmaansa - silloin joko kaatuakseen taikka ryhtyäkseen äärimmäiseen keinoon: toisen kamarin hajoitukseen. Ei kuitenkaan liene varmaa, että kuningas vaikeuksista olisi tähän jälkimäiseen ratkaisuun taiputettavissa. Väitetään hänen jo antaneen neuvonantajainsa havaita, että heidän parlamentaarinen pohjansa on käynyt kestävämmäksi; katsoisiko hän sen itsessään hyvin tähden syyn, maatalouden tukemisohjelman, joka silloin johtaisi hajoitukseen, poliittisestikin riittäväksi, siitä lienee vaikeata mitään varmuudella ennustaa.

Hallitukselle edullisena seikkana, joka kenties voisi sallia sen elinjän ilman hajoitustakin vielä jatkuvan ellei oppositio muuten olisi siihen "kyllästynyt", on mainittava se, että vaikka herra Ekman tunnetusti on hyvin hallitushaluinen, ei läheskän ole varmuuta siitä, saisiko hän sosialidemokraatit mukaansa hallitukseen. Jos taasen sosialidemokraatit ainoastaan lupaisivat "kannatustaan" hänen ohjelmalleen, olisi tämä yleisen käsityksen mukaan, joka selvästi esiintyy esim. P.A. Hanssonin lausunnoissa, aivan liian heikko pohja uudelle hallitukselle ja hra. Ekmanille ylivoimainen tehtävä. On näet täälläkin havaittavana pyrkimys siihen, että hallitukset vastaisuudessa olisi saatava muodostetuiksi laajemmalle pohjalle ja että niiden toimintamahdollisuudet olisivat laajemmat. Voimakkaasta hallituk-

sesta on äskettäin Upsalassa keskusteltu eri puolueisiin lukeutuvien asianharrastajain yksityisessä neuvottelukokouksessa ja tällöin yleisesti tehostettu sen suotavuutta. - Myöskin kyvyn ja asiantuntemuksen vaatimusta tehostetaan. Niinpä sellainen parlamentarisesti oikeauskoinen lehti kuin Dagens Nyheter t.k. 23 päivän pääkirjoituksessa lausuu m.m. seuraavat kirpeät sanat: "I varje fall är det sekundärt betydelsefullt, om det formella regeringsansvaret övertages av en eller två eller flera samverkande parter eller om proportionen mellan de gemensamt ansvariga blir den ena eller den andra. Däremot måste man nog hålla på, att regeringens sammansättning så tillvida är synnerligen viktig, som det gäller att i görligaste mån undvika, att blötdjur, blindbockar, pipdansare, rätthaverister och demagoger beklädas med ämbetet. På den sidan av saken gick hr. Per Albin Hansson naturligtvis icke in i sin diskussion av regeringsproblemet. Politiskt sett har den sidan av saken aldrig tillmätts någon större betydelse. I det stycket lida alla politici av ljusskygghet. Den är däremot av folkpsykologisk natur. Och det vore klokt, om politikerna litet mer, än brukbart är, räknade med folkpsykologiska faktorer. När vi få nästa regering, så låt oss få en, om vilken det inte på alltför många punkter med en axelryckning heter "Jaså, han."

Tukholman Lähetystön raportti n:o 4,24/4 1930.

"La minorité finlandaise en Suède."

Tällä eriskummallisella nimellä Suomen Ylioppilaskuntien liitto esittää Länsipohjan kysymyksen. Viitaten siihen, mitä Lähetystöllä aikaisemmin on ollut tilaisuus asiassa esittää, rajoitun seuraaviin seikkoihin.

Kirjasen ilmestyessä en ollut Tukholmassa, vaan Haagissa. Sen johdosta tapahtunut keskustelu on siis käynyt tri. Boreniusksen kautta. Haagiin sain myöskin lahjakappaleen julkaisijoilta. Tri. Borenius oli ensiksi nähnyt sen - ulkoasiaindepartementissa, hra. Bohemanin puheella käydessään, mikä erikoisessa osaltaan on omansa pikavalaistuksin osoittamaan, kuinka välttämätöntä olisi, että Lähetystölle tarpeellinen tiedotus, tämä sana laajassa merkityksessä käsitettynä, Helsingistä tapahtuisi viipymättä, varmasti ja riittävän täydellisesti.

"La population finlandaise de Länsipohja", "la population finlandaise de Finlande", "la langue finlandaise", tällaiset uudet, oudot ja harhaan johtavat nimitykset herättävät lukijassa ihmettelyä. Kun ei voida olettaa, että ranskantaja, tri. Perret, joka erinomaisen hyvästi tuntee "finnois" ja "finlandais" sanain välisen erotuksen ja joka esim. "La Finlande" kirjasessaan nimittää rajantakaisia itäkarjalaisia "la population orthodoxe finnoise", erehdyksestä olisi tässä käyttänyt jälkimäistä sanaa, täytyy kysyä, onko julkaisijoilla itsellään ollut jokin salainen tarkoitus sen käyttämisellä. Oli miten oli, niin se antaa erinomaisen valtin niille, jotka suosivat nimitystä "finländsk" ja "finländare" - kunhan tämän valtin huomaavat. Kirjasessa sanotaan Suomen ruotsalaisen (suédoise) väestön muodostavan yhäestoistaosan (le onzième) maan asukkaista. Tulee kysyneeksi, riippuuko käännösvirheestä vai muusta, että 11 % on luultu samaksi asiaksi kuin yhdestoistaosa.

Vaikkakin tiedän kääntäjän telmeen parhaansa sanonnan lieventämiseksi, on esipuheessa tietenkin sellaista, mitä täällä

pidetään loukkaavana. Hra. Ulkoasiainministerin haastattelu on tehnyt hyvän vaikutuksen, mutta "scripta manent", ja luonnollisesti tämä todistuskappale otetaan kätköistä tarpeen tullen esille ja käytetään sitä aseena väittelyssä. Joka tapauksessa on ilahduttavaa, että se tähän mennessä ei ole kannustanut lehtiä kiivaampiin purkauksiin kuin mitä tosiasiallisesti on ollut luettavana. Täytyy myös toivoa, ettei se vaikeuta niiden ruotsalaisten toimintaa, jotka, kuten esim. arkkipiispa Söderblom, jonka kanssa äsken taas asiasta keskustelin, pyrkivät saamaan aikaan parannuksia Länsipohjan suomalaisten opetuskieleen y.m. kielellisiin oloihin.

P. Erich

Tukholman Lähetystön raportti n:o 4.24/4 1930.

"Suomalainen päivä Tukholmassa".

Se omituinen uutinen, että hra. de Maré näyttelytoimikunnan puolesta olisi kääntynyt toimeliaan rva. Lindrothin puoleen, uutinen, jonka rva. Lindrothin "oikaisu" kyllä saattoi jossain määrin toiseen valoon, sisälsi kaikesta päättäen sen verran totuutta, että hra. de Maré oli kyllästynyt odottamaan tietoja Lähetystöltä, jonka puoleen hän alkuaan oli kääntynyt, ja tavatessaan rva. Lindrothin oli arvellut löytäneensä arvokkaan toimihenkilön. Lähetystö puolestaan oli kuitenkin jo 22/2 asiasta kirjoittanut Ulkoasiainministeriölle ja se on uudelleen kääntynyt Ministeriön puoleen kirjelmällä 15/4 ja sähkösanomalla 19/4.

Kun Lähetystö ei nähin tiedusteluihin ole saanut mitään vastausta, ei se ole toistaiseksi voinut tehdä muuta kuin ilmoittaa hra. de Maré'lle tämän tosiasian sekä vakuuttaa palauttansa asiaan heti kun sillä on jotain ilmoitettuna. Lähetystön yksityisesti saamien tietojen mukaan Helsingissä toimiva näyttelykomitea olisi ryhtynyt joihinkin toimenpiteisiin Suomen päivää varten, mutta miltään taholta ei ole saatu mitään asiallista ja auktoritativista selvitystä asiaan, mikä kuitenkin olisi aivan välttämätöntä, jos asiassa on jotain tehty tai ajetaan tehdä. Väitteet sellaiset kuin rva. Lindrothin esittämät tekevät täällä hyvin ikävän vaikutuksen; autentisten tietojen puutteessa niitä ei voida dementoida yksityisestikään, vielä vähemmin virallisesti.

Ministeri:

R. Erich

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C₂

ASIA: _____

Ministeri Perichin rap. N: 5

Tukholma

7/6-30.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

FINLANDS BESKICKNING
i
STOCKHOLM

N:o 1031.

Tukholmassa, kesäkuun 7 päivänä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
10	36 Jul 1930
10/6-30	
5	C ₂

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää raporttini
N:o 5, joka käsittelee

- 1) Ruotsin uutta hallitusta,
- 2) Suomipäivää ja edustajain vierailua.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman
kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich,

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI

N:o 5.

Uusi hallitus.

Herra Ekmanin suuri halu päästä hallitusta muodostamaan ei ollut kellekään tuntematon. Itsellään hänellä ei liene ollut kovin suurta halua lähetä muita puolueita, mutta tavallinen parlamentaarinen äly ja varovaisuus sekä kuninkaan heti alussa hänelle antama kehoitus vaikuttivat tietenkin sen, että hän ainakin jossain määrin tavoitteli näiden myötävaikutusta. Huhu, jonka todenmukaisuutta on vaikea kontrolloida, kertoo kuninkaan itsekin koettaneen vaikuttaa eräisiin eronneen hallituksen jäseniin - mainitaan entiset nimet Bismark ja Lübeck - jotta nämä siirtyisivät uuteen hallitukseen. Alusta lähtien saattoi kuitenkin pitää selvänä, että oikeisto ei suostuisi myötävaikuttamaan hra Ekmanin hallitukseen.

Talonpoikaisliitto puolestaan oli sillä kannalla, että se voisi myötävaikuttaa vain yleiseen "porvarilliseen" hallitukseen; tämän kannan saneli lähinnä puolueen ovela vanha johtaja Olsson, "Kullenbergstorparen". Vasemmistocaines olisi kaikesti ollut jossain määrin myöntyväinen, niinikään eräät yksityiset puoluejäseneet. Luonnollista on muuten, että ne syyt, jotka johtivat edellisen hallituksen kukistumiseen, eivät olleet omansa talonpoikaisliitolle tekemään osallistumista Ekmanin hallitukseen erityisen viehättäväksi.

Sosialidemokraattien kanssa, joiden puoleen kuningas ei ensiksi kääntynyt, vaikka tämä sanotun puolueen parlamentaariseen) asemaan nähden olisi saattanut tuntua luonnollisem-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

malta, hra Ekmanilla kyllä oli neuvotteluja, mutta kun nämä, mikäli kerrotaan, asettivat työttömyysvakuutuksen hyväksymisen puolueen positiivisen suhtautumisen ehdoksi, ei asiasta tullut mitään.

Mitä taasen tulee varsinaisiin "liberaaleihin", sai varsinkin hra Löfgren edellisessä Ekmanin hallituksessa ollessaan tehdä kokemuksia, jotka eivät erikoisemmin kannustaneet uuteen yritykseen.

Monen vaiivan jälkeen, mutta sittenkin verrattain lyhyessä ajassa, uusi hallitus sitten syntyi kesäkuun 6 ja 7 päivän välisenä yönä ja nimitettiin aamulla 7 päivänä. Ulkoasiainministerin paikasta oli vielä miltei viimeiseen hetkeen saakka epävarmuutta. Tietoviisailta kuulin vielä 6 päivänä, että hra Hennings tai luultavammin hra Sjöborg tulee tälle paikalle; toisaalta liikkui eriäviä huhuja Svenska Kulagerin johtajasta hra Prytzistä, jonka toiset väittävät torjuneen ulkoasiainministerin paikan, toiset vaatineen sitä hallitukseen osallistumisensa hinnaksi. Vielä 6 päivänä ulkoasiaindepartementin taholta selitettiin, että vapaaherra Ramel ei tule kysymykseen. Otaksuttavasti hra Sjöborg on jäänyt nimittämättä siksi, että hän ei ole kuningasperheelle erityisen mieluinen. Hra Henningsillä on ehkä terveydellisiä esteitä.

Suurin piirtein katsoen lehdet tehostavat, että yllätyksenä hallituksen jäsenöimisessä on sattunut, että puoluesuhteiden vaikutuksesta parlamentarismi täälläkin jatkuvasti näyttää alenevan vähemmistöisännyydeksi, että uuden hallituksen keskitaso edelliseen verrattuna ei ole korkea ja että siinä on parlamentaarikoita vähänlaisesti, mutta sen sijasta eräitä kyvykkäitä virkamiehiä.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Hra E k m a n, synt. 1872, joka on aloittanut uransa työmiehenä, sekä ylenemään päästyään etupäässä on toiminut sanomalehtimiehenä, puolueensa luottamushenkilönä sekä edustajana, ollen viimeksi "riksgäldsfullmäktig", muodosti ensi ker-
ran hallituksen neljä vuotta sitten ja istui ohjaksissa runsaasti kaksi vuotta. Kyvykkäisyydestään huolimatta hän ei ole mikään suosittu henkilö Ruotsin julkisessa elämässä.

Vapaaherra R a m e l, synt. 1872, on kokenut diplomaatti, ollut ulkoasiaindepartementin kansliapäällikkönä 1908-1913, sittemmin lähettiläänä Norjassa ja Saksassa, vuodesta 1925 maaherrana Malmössä.

Oikeusneuvos G ä r d e, synt. 1880, tunnettu Ekmanin edellisestä hallituksesta, jossa oli mukana konsultatiivisena, on tunnettu kyvykkääksi lakimieheksi ja ylituomariksi.

Finanssiministeri H a m r i n, synt. 1875, liikemies ja toisen kamarin monivuotinen jäsen, kauppaministerinä Ekmanin ensimmäisessä hallituksessa. Innokas vapaakirkollisen liikkeen harrastaja. Valtiollisena kykynä hän lienee heikko.

Strängnäsin piispa S t a d e n e r, synt. 1872, jonka hallitukseen tuloa yleisesti ihmetellään, on aikaisemmin nimenomaan lukeutunut vapaamielisiin ja sellaisena ollut ensimmäisen kamarin jäsenenä. Nykyään hän tekee lähinnä "kirkko-ruhtinaan" ankarán ja oikeauskoisen ylipaimenen vaikutuksen, mutta hänen näköalansa erittäinkin yhteiskunnallisissa asioissa eivät liene ahtaat ja hän nauttii yleistä arvonantoa.

Kauppaministeri H a n s é n, luulajalainen, synt. 1880, on vaatimattomista oloista lähteneenä toiminut liikealalla; hän on jo nuorella ijällä istunut ensimmäisessä kamarissa ja häntä pidetään kyvykkäänä.

Sosiaaliministeri, tähänastinen toimestopäällikkö L a r s s o n, joka on syntynyt 1883, on suorittanut tavallisen virka-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

miesuran; hän on m.m. tunnettu innokkaaksi raittiusasian harrastajaksi ja alkoholilainsäädännön tuntijaksi. Hän on Suomessa tutkinut kieltoain vaikutuksia ja esittänyt niistä arvostelunsa niin puolueettomasti, että hän eräiden intoilijain taholta sai moitetta osakseen.

Suurtilallinen von S t o c k e n s t r ö m, joka jo Ekmanin edellisessä hallituksessa oli maatalousministerinä, on 43 vuotias (synt.1887) ja lienee tunnettu pienviljelijäin etujen harrastajaksi, ja nähtävästi kiinnitetään häneen toiveita kireiden maatalouskysymysten ratkaisun hetkellä; hän on ensimmäisen kamarin jäsen.

Kulkulaitosministeri J e p p s o n, synt. 1887, on lähinnä ansainnut kannuksensa kunnallismiehenä; toisessa kamarissa hän ei ole paljonkaan esiintynyt.

Hra Ekman on pidättänyt itselleen puolustusministerin salkun. Oletetaan tämän lähinnä riippuvan siitä, että hra Rosén, jonka nimellä varsinkin upseeripiireissä on hyvin huono kaiku, ei halunnut tulla hallitukseen - ehkäpä häntä ei erityisesti myöskään haluttu. - Vastapainona on se järjestely, että konsultatiivisia valtioneuvoksia nyt on kolme, nimittäin hyvin eteväksi lakimieheksi kiitetty hovioikeudenneuvos G y l - l e n s w ä r d, synt. 1891, nykyisen lainvalmistelukunnan jäsen, Uppsalan Yliopiston lainopin professori H o l m b ä c k, synt. 1889, sekä toimistopäällikkö Ö s t e r b e r g, synt. 1892, jota viime aikoina erityisesti on käytetty maatalouskysymysten valmisteluissa ja johon sanotaan hra Ekmanin näissä asioissa suuresti luottavan.

Ei liene mahdotonta, että jollekin näistä kolmesta, silloin luultavasti Gyllenswärdille, myöhemmin uskotaan puolustusministerin salkku.

Suomipäivä ja edustajain vierailu.

Palattuani tämän kuun 1 päivänä Genèvestä Tukholmaan sain tietää täältä käsin kauvan hankkeissa olleen Suomipäivän tulleen koko joukon toteutumistaan lähemmäksi, ja molempina seuraavina päivinä Tukholmassa vieraillessaan lähetystöneuvos Järnefelt oli asiassa keskustelussa näyttelykomissaarin hra de Marén kanssa, joka, kuten Lähetystö aikanaan tiedotti, ensiksi pani tuuman vireille. Näyttely puolestaan ei luvannut minkäänlaista rahallista avustusta, joten tämä puoli asiasta kokonaan jäi sen vajaan, mitä Suomen puolelta voitiin kustantaa ja ohjelman suorittamiseen nähden tarjota.

Ilahduttavasti kylläkin saatiin sitten, mainittujen herrain kesken käytyjen keskustelujen jälkeen sekä hra Järnefeltin oltua keskusteluissa Ulkoasiainministeriön kanssa, asia niin järjestetyksi, että suomalaisten laulukuorojen esiintyminen edustajavierailun yhteydessä kävi mahdolliseksi, kuitenkin edellyttäen, että tämä tapahtuisi jo maanantaina tämän kuun 16 päivänä, jotta kuorot voisivat samana iltana täältä lähteä.

Saatuani tiedon tästä ja keskusteltuani sen jälkeen itsekin hra de Marén kanssa tulin onneksi havainneeksi, että muutoksia edustajain vierailun ohjelmaan ei kuitenkaan sopivasti voida tehdä edustajien isännistä riippumatta. Ovathan nämä juuri 16 päivänä Ruotsin interparlamentaarisen ryhmän vieraina. Järjestin kohtauksen kabinettikamariherra Hallinin kanssa, joka t.k. 4 päivänä tuli puheilleni ja joka todella aluksi olikin hiukan ihmeissään siitä, että juuri sanotun päivän ohjelmaan tehtäisiin muutoksia. Kun asiaa hänelle selitettiin, hän kuitenkin käsitti sen oikein ja oli valmis puolestaan myön-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

tymään siihen, että se parhaaseen päin järjestyisi ja painossa olevan ohjelman tarvitsematta sen johdosta sanottavasti muuttua. Näyttelyn alueella tapahtuvaan Suomipäivän viettoon nähden on siis sovittu, ^{että/}hra Mantereen puhe ja musiikkiohjelman edellinen osa edustajien saapuvilla ollessa suoritetaan klo 6:n jälkeen, jälkimäinen osa myöhemmin silloin kun edustajat ovat juhlapäivällisillä Hasselbackenilla.

Täten oli päiväjärjestyksestä poistettu vaikea kysymys, josta olisi saattanut koitua ikävyyksiä.

Ministeri :

R. Erich.

582

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C₂.

ASIA:

Ministeriön Erichin raportti no 6.

Fulcholua

18/6-30.

SUOMEN LÄHETTYSTÖ
TUHKOLMASSA

Tukholmassa, kesäkuun 18 päivänä 1930.

FINLANDS BÄSKICKNING
i
STOCKHOLM

N:o 1081.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 11/87/ac		D. 10 30
20/6.30	No	LIT.
RYHMÄ	OSASTO	ACIA
5	C2	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää raporttini N:o 6, joka käsittelee Ruotsin puolustuspoliittista asemaa koskevaa mientintöä ("Utredning rörande Sveriges försvarspolitiska läge samt behov av försvarskrafter") ja rauhan probleemia koskevaa teosta ("Antingen-Eller").

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich

Herra Ulkoasiainministeri H. J. Procopé,

Helsinki.

Tukholmassa, kesäkuun 14 päivänä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
4/97/20. D. D. 20		
20/6-30	N:o	LE
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
8	e2	

TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI

N:o 6.

Ruotsin puolustuspoliittista
asemaa koskeva mietintö sekä
sodan ja rauhan probleemia
koskeva teos.

Se asiantuntijalautakunta, joka kenraaliluutnantti G. R. J. Åkermanin johdolla jo toista vuotta on käsitellyt otsikossa mainittua kysymystä ja johon ovat kuuluneet m.m. kauppaneuvos Enström ja ulkoasiaindepartementin osastopäällikkö E. C:son Boheman, on äsken saanut valmiiksi laajan mietintönsä " Utredning rörande Sveriges försvarspolitiska läge samt behov av försvarskrafter". Samoihin aikoihin on ilmestynyt majuri Helge Jungin yksissä neuvoin useiden muiden nuorempien sotilashenkilöiden kanssa (erityisesti mainitaan majuri Gyllenkrook sekä kapteenit Berggren ja kreivi Ehrensvärd) toimittama teos "Antingen - Eller".

Julkisuudessa ei kaikesta päättäen tule puuttumaan ääniä, jotka luulevat voivansa todeta vastakohtaan molempien teosten kesken. Dagens Nyheter riensi heti (t.k. 7 p:n numerossa) julistamaan: "Herr Åkermans försvarslinje underkännes. Grunden ohållbar, säga generalstabare". Lehti ei kuitenkaan yritä asiallisesti osoittaa, missä tämä kelvottomuusarvostelu ilmenee.

Tämä ilmaisee kaikesta päättäen puhtaasti poliittisista vaikuttimista lähtenyttä halua herättää epäluuloja niin toista kuin toistakin julkaisua vastaan. "Antingen - Eller" teoksen kirjoittajat eivät itse puhu

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

mistään tarkoituksesta polemisoida ensinmainittua mietintöä vastaan, mikä tuntuukin varsin epätodennäköiseltä, kun otetaan huomioon, että kirjoittajat itse ovat aktiivisessa sotapalveluksessa eivätkä siis kernaasti voisi tällaiseen polemiikkiin antautua.

Erityisesti huomioni kuitenkin kiintyy siihen, että kenraali Åkerman, kun hän heti mietinnön ilmestyttyä hyväntahtoisesti antoi sen minulle, luottamuksellisesti huomautti ensinnäkin, että komitea ei ollut pitänyt tehtäväänsä kuuluvana eikä tarkoituksenmukaisena tehostaa sitä kohtaloiden ja etujen yhteisyyttä, joka sotilaspoliittisesti on olemassa Ruotsin ja Suomen kesken, ja toiseksi, että tätä puolta on valaistu toisessa samaan aikaan ilmestyneessä julkaisussa ("Antingen-Eller"), jonka tarkoituksen ja yleisen suunnan kenraali Åkerman kaikesta päättäen hyväksyi.

Erotus molempien kesken voidaan ehkä niin määritellä, että tuo yksityisestä alotteesta syntynyt selvitys tahtoo nimenomaan valaista niitä vaaroja, jotka uhkaavat Ruotsia idästä käsin. "Arbetet blottar", sanotaan johdannossa, "utan hänsyn till något annat än sanningen den ryska utrikespolitikens och Kominterns nuvarande inställning".

Asiantuntijamietinnön alussa on noin 90 sivun laajuinen esitys kansainvälisoikeudellisista suhteista, myös désarmementista; se on ainakin pääasiallisesti hra Bohe^{a)}mnin kirjoittama. Tämä selostus ei tosin sisällä mitään merkillisiä uusia seikkoja eikä näkökohtia, mutta se on sängen valaiseva, ja se kritiikki, jota siinä Kansainliitosta ja sen yhteydessä olevista seikoista harjoitetaan, on maltillista, mutta yleensä sattuvaa. Erityisen sattuvina tahtoisin pitää niitä huomautuksia (s.42-43), jotka koske-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

vat "yksityistä sotaa". Siinä päätellään, että jos Neuvosto sodan puhjettua ei voi tulla yksimieliseksi siitä, kumpiko puoli on toiminut paktinvastaisesti - silloin luultavimmin käy niin, että liiton jäsenet tulevat pitämään tätä sotaa "yksityisenä" ja pitämään sormensa siitä erillään. -

Luvun neljäs pääosa "Läget vid Östersjön", luvaa ehkä nimellään enemmän kuin mitä se tarjoaa; tärkeintä on se, mitä esitetään Itämereen johtavista väylistä. Suomen todetaan pyrkineen likeisiin suhteisiin Skandinaviain valtojen, erityisesti Ruotsin kanssa.

Toinen luku koskee Ruotsin kansanvoimaa ja taloudellisia voimalähteitä puolustuksen kannalta katsoen, kolmas luku Gottlannin puolustusta, mutta nämä luvut koskevat liiaksi erikoislaatuisia kysymyksiä tullakseen tässä selostetuiksi. Kiinnitettäköön vain huomio niiden suureen mielenkiintoisuuteen.

Tahtoen tai tahtomattaan sanotaan "Antingen - Eller" kirjassa, Ruotsi voi joutua siihen asemaan, että sen joko on noudatettava Paktin säännöksiä ja autettava ahtaalle joutunutta Suomea taikka vastoin liittoa ajettava isoiloitua neutralisuuspolitiikkaa. Ennenkuin tämä kysymys on periaatteellisesti ratkaistu ei Ruotsin puolustusta voida tarkoituksenmukaisesti kehittää. Kirjan olennaisena tarkoituksena on puoltaa ensinmainittua vaihtoehtoa. Minkään puolustusliiton tekemistä kirjassa ei vaadita. Ruotsi ei siis joutuisi alttiiksi sille riskille, että se, jos Suomi vastoin luulua yhtyisi venäjänvastaiseen reunavaltio-politiikkaan, omastakin puolestaan tulisi siihen vedetyksi. "Ordnas Sveriges försvar såsom en del av Nationernas Förbunds sanktionsmedel, blir det således vad det bör bliva, ett försvar för freden i Norra Europa". (s. 246).

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Riippumatta siitä, asetutaanko kirjan puoltamalle kannalle, vai suunnitellaanko puhtaasti erillistä ja yksilöllistä puolustusta ainoata mahdollisena vihollisena pidettyä maata, Venäjää vastaan, puolustusta yleensä on pakko vahvistaa; vaikka se näissä tapauksissa eri tavoin koskee eri aselajeja. Niinpä täytyy jälkimmäisessä tapauksessa laivastovoimia vahvistaa tuntuvammin, Ruotsin kun pitäisi yksin puolustautua sekä Itämerellä että Pohjanlahdella.

Erittäin kiinnostava on III osa, joka koskee Ruotsin sotilaspoliittista asemaa ja jossa on laajaperäinen esitys Neuvosto-Venäjän voimasuhteisista aikeista ja jälkimmäistä eri valtioiden puolelta kohtaavasta vastustuksesta. Suomen puolustautumismahdollisuuksista on 12 sivun laajuinen esitys. Sitä samoinkuin kirjan muita erinomaisen huomattavia esityksiä nykyaikaisen sodankäynnin luonteesta y.m. ei ajan puutteen vuoksi ole mahdollista tässä käsitellä. Selitys tulisikin pakosta perin vaillinaiseksi, minkä vuoksi kaikkien näitä kysymyksiä harrastavien on syytä perehtyä itse teokseen, joka Ruotsissa varmaan vielä tulee antamaan paljon puheen aihetta.

Ministeri:

R. Erich

8/20

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5.*

OSASTO: *C2.*

ASIA:

Ministeri Ericlinin raportti no 7.

Julkolue.

10/9-30.

SUOMEN LÄHETYSSTÖ
TUKHOLMASSA

Tukholmassa, heinäkuun 10 päivänä 1930.

FINLANDS BESKICKNING
I
STOCKHOLM

N:o 1197.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
13/38 he. D. 1930		
14/8-30		LLI
FINNÄ	OLGOTO	ASIA
5	C2	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää raporttini N:o 7, mikä käsittelee:

- 1) keskustelua pääministeri Ekmanin kanssa ja
- 2) Ruotsin hallituksen vastausta hra Briandin memorandumiin.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, täydellisen kunnioitukseni vakuutus.

R. Erick.

Herra Ulkoasiainministeri H. J. Procopé,

Helsinki.

Tukholmassa, heinäkuun 10 päivänä 1930.

ULKOASIAMINISTERIÖ		
13/38 hae D. D. 30		
14/8.30.		LIL
YHÄ	UUSI	ASIA
5	Er	

TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI

N:o 7.

Keskustelu pääministeri Ekmanin kanssa.

Heti nykyisen hallituksen toimeensa astuttuaan kävin pääministeri Ekmanin luona, joka tällöin lausui toivovansa, että jolloinkin olisin yhteydessä hänen kanssaan ja antaisin hänelle tietoja asiain kehityksestä Suomessa. Kun minulla oli syytä edellyttää, että hra Ekman kernaasti haluaisi puhua varsinkin tänne tulevista kommunistipakolaisista, kävin tänään, heinäkuun 10 päivänä, edelläkävyn sopimuksen nojalla hänen puheillaan.

Kuten olin olettanut, hra Ekman oli erityisen halukas puhumaan kommunistipakolaisista. Hän sanoi olevansa asian johdosta huolestunut. Ruotsi ei kernaasti tahtoisi antaa minkäänlaista asyylia kommunistista ja Suomelle vihamielistä propagandaa harjoittaville pakolaisille. Hän tiedusteli minulta, millä tavoin Suomessa annetaan matkakortteja ja onko mahdollista koventaa niitä koskevia määräyksiä lisäten, että pahimmin kompromettoidut kommunistit kai sittenkin lähtevät maasta salaa, niin ettei voida pitää silmällä, kuka on ja kuka ei ole asianmukaisesti legitimoitu.

Minä en silloin voinut sanoa tietäväni asiasta muuta kuin mitä Ruotsin lehdistä olin lukenut sekä että tiedusteluihini en vielä ollut saanut vastausta. Lisäsin kuitenkin olettavani, että valvontaa pyritään asianmukaisesti tehostamaan, koskei meillekään ole yhdentekevää, harjoitetaanko vihamielistä yllytystyötä ulkomailla, ja koska

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

on suotavaa, ettei mailmalle anneta sellaista käsitystä, että Suomen kansalaisten, rikollistenkaan, tarvitsisi omassa maassaan tuntea turvattomuutta, t.s. lainmukaisen suojan puutetta.

Pääministeri kysyi edelleen, onko pidettävä suotavana, että täällä asetetaan syytteeseen sellaiset henkilöt, jotka puheessa tai kirjoituksessa ovat tehneet itsensä syyppääksi Suomen hallitusvallan ja sen elinten herjaamiseen. Vastasin tähän pitäväni syytteeseen panoa meidän kannaltamme suotavana, se kun ainakin useissa tapauksissa saattaa olla maan arvon vaatima. Se on myöskin omansa asettamaan jommoisiakin esteitä yllytykselle sekä pidättämään muita siihen antautumasta.

Eri puolueiden pyrkimyksistä puhuttaessa hra Ekman totesi sosialidemokraattien suhteutuvan hillityn arvostelevasti hallituksen toimenpiteisiin, minkä käsityksen mielihyvällä saatoin myöntää oikeaksi.

Erityisesti hra Ekmania kiinnosti kysymys perustuslakivaliokunnan istunnossa t.k. 5 päivänä sattuneesta väkivaltaisuudesta, joka tietysti täällä on kaikissa piireissä herättänyt mitä kiusallisinta huomiota. Hän kyse li erityisesti sitä, eikö Säätytalon edustalla ollut sellaista poliisivartiostoa, että väkivallan työ olisi voitu saada estetyksi, vallankin kun oli syytä sellaista varoa. Tähän en voinut mitään varmaa vastausta antaa. Toiseen kysymykseen, nim. siihen, mihin toimenpiteisiin oli ryhdytty syyllisten ilmisaamiseksi ja vastuuseen saattamiseksi, en tiedotuksen puutteessa myöskään voinut asiallista vastausta antaa. Rajoituin sen vuoksi käsityksenäni lausumaan, että asian vakavuuteen nähden hallitus ja viranomaiset eivät varmaankaan ole ryhtymättä toimenpiteisiin syyllisten saattamiseksi vastuuseen samalla tavalla kuin

sellaisiin toimenpiteisiin oli ryhdytty erästä sanomalehti-
timiestä kohdanneen verrattomasti lievemmän väivallanteon
johdosta.

Hra Ekman tuntui vielä olevan huolestunut jonkun
pienen uutisen johdosta, joka koski jotakin ruotsalais-
vastaista lausuntoa, mutta jonka sisältöä hän ei tarkem-
min muistanut. Muuten hänkin oli mielihyvällä todennut
sen kannan, jolle Lapuan liike oli Suomen ruotsinkieli-
seen ainekseen nähden asettunut, sekä sen sävyn, joka
ilmenee liikkeen johtajien lausunnoissa.

Ruotsin hallituksen vastaus hra Briandin memorandumiin.

Hra Boheman on luottamuksellisesti minulle näytännyt ulkoasiaindepartementissa valmistetun vastausluonnoksen, joka luultavasti t.k. 14 päivänä joutuu ulkoasiainlautakunnan käsiteltäväksi ja jonka hän arveli siinä tulevan jotenkin muuttamattomana hyväksytyksi.

Vastaus olisi tämän luonnoksen mukaan hyvin lyhyt käsittäen vain pari konekirjoitettua sivua. Siinä ensiksikin tyydytyksellä tervehditään jokaista alotetta, joka on omansa tekemään Europan valtioiden välisen yhteistyön nykyistä hedelmällisemmäksi. Tähän nähden hallitus on valmis myötävaikuttamaan siihen jatkuvaan käsitelyyn, joka sen nojalla tulee Genèveässä tapahtumaan.

Puheenalaisessa asiakirjassa tehostetaan erityisesti sitä näkökohtaa, että Europan sisäinen yhtymä ei saisi millään tavalla kilpailla Kansainliiton kanssa, jonka nykyinen järjestysmuoto näyttää antavan runsaita mahdollisuuksia vapaaseen mutta tehokkaaseen yhteistyöhön Europan valtioiden kesken Liiton perussopimuksen puitteissa. Onhan Kansainliitto tähänkin asti pääasiallisesti käsitellyt Europpaa koskevia kysymyksiä, mutta ulkoeuroopalaisien valtioiden tähän antama apu on osoittautunut suuriarvoiseksi. Ei siis olisi ryhdyttävä mihinkään, mikä voisi olla omansa vähentämään jälkimäisten valtioiden kiinnostusta Kansainliittoon taikka ehkäisemään Liiton kehitystä yleismaailmalliseen suuntaan.

Ruotsin hallitus suhtautuu mainituista syistä epäroivästi siihen ehdotukseen, että jo nyt olisi pyrittävä täydelliseen euroopalaiseen organisaatioon vuotuisine konferensseineen, sihteeristöineen ja täytäntöönpanoelimeen.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Ainoa positiivinen järjestely, johon tässä viitataan, olisi se, että Kansainliiton Yleiskokousten yhteydessä Euroopan valtiot voisivat pitää keskinäisiä yhteisneuvotteluja, milloin sellaiset näyttävät edistävän niitä yhteisesti kiinnostavien kysymysten ratkaisua. Luonnollisesti voitaisiin myöskin tarvittaessa pitää yleieuroopalaisia konferensseja, jotka eivät olisi missään yhteydessä Liiton säännöllisten kokousten kanssa. Mitä tulee käsiteltävien asiain laatuun, olisi ensi sijassa kiinnitettävä huomiota taloudellisiin kysymyksiin.

Vihdoin tehostetaan sitä, että aiottu järjestö yksityiskohdista riippumatta käsittäisi suurimman osan Euroopan valtioita, erittäinkin kaikki ne vallat, jotka ovat edustettuina Kansainliiton neuvostossa. Tällä on siis tahdottu tehostaa sitä, että Englanti ei saisi jäädä organisoidun yhteistoiminnan ulkopuolelle.

Ministeri:

R. Erich

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C2.

ASIA: _____

Ministeri Erickin raportti no 8.

Julkisuus.

2/8-80.

SUOMEN LÄHEIYSTÖ
TUHKOLMASSA

Tukholmassa, elokuun 2 päivänä 1930.

FINLANDS BESKICKNING
I
STOCKHOLM

N:o 1302.

*Pol. os. kappale
läh. turvaksi
Tu. Samilainen
S. P. 22*

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
Elokuun 17/30 lae D. 10 30		
4/8-30	No	111
TEHTÄVÄ	OSASTO	ALUE
5	C2.	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää raport-
tini N:o 8, joka käsittelee seka jauhatuspakkaa (inmalnings-
tvång) Ruotsissa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
man kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Tukholmassa, elokuun 2 päivänä 1930.

LÄHETYSKASSA		
17/8/30		
4/8-30	№	LIIK.
	OSASTO	ASIA
	5	02

TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI

N:o 8.

Sekajauhatuspakko Ruotsissa.

Ruotsin hallituksen tekemä ehdotus, joka tar-
koitti maanviljelyselinkeinon avustamista sen nykyisissä
vaikeuksissa, ei äskeisen valtiopäiväpäättöksen kautta joh-
tanut sanotun elinkeinon harjoittajain ja suosijain toi-
vomaan tulokseen. Kysymys elintarvetullien kotottamisesta
on Ruotsissa jo kauan ollut päiväjärjestyksessä, ja se
on viime aikoina ollut erikoisen huomion esineenä sen
takia, että maanviljelijät tuskin ollenkaan ovat voineet
myydä viljojaan ulkomaisen tavaran alhaisten hintojen
vuoksi samoinkuin siitä syystä, että myllyt ovat asetta-
neet sen etusijalle. Viimeksi mainittu seikka aiheutti
sen, että valtiopäivät suostuivat n.s. sekajauhatuspakkoa
(inmalningstvång) koskevaan ehdotukseen, jonka viime ke-
säkuun lopussa allekirjoitti noin kolmisenkymmentä mylly-
liikettä, niiden joukossa suurmyllyt. Myllyt tekivät seu-
raavansisältöisen sitoumuksen:

1) Myllyt velvoittautuvat sitoumuksen voimassaoloaika-
na siinä määrin kuin alempana 2)-kohdassa mainittava
määräys edellyttää etusijassa suoraan tuottajilta ostamaan
näiden tarjolla pitämää hyvää (tervettä, virheetöntä) ruot-
salaista vehnä- ja ruisviljaa seuraaviin hintoihin:

vehnää, joka on painoltaan 77,5 kg hehdolta, vähintään
19 kruunua 100 kg:lta, ja
ruista, joka päinaa hehtoa kohti 72,8 kg, vähintään
16 kruunua 100 kg:lta.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Mitä ehtoihin muuten samoinkuin hinnan määräämiseen muunpainoisesta viljasta tulee, on noudatettava ruotsalaisessa viljannoteerausvaltuuskunnassa sovittuja perusteita.

2) Myllyt sitoutuvat, sikäli kuin ruotsalaista viljaa niille 1)-kohdassa mainittuihin 16 vast. 16 kruunun hintoihin tarjotaan ja sanotussa kohdassa tarkoitetuin muin ehdoin käyttämään vehnäjauhojen valmistuksessa ruotsalaista vehnää niin paljon, että sen määrä kyseisen sopimuksen voimassaoloaikana toisaalta keskimäärin nousee vähintään 45 prosenttiin kaikesta siitä vehnästä, mikä sanottuna aikana kussakin myllyssä jauhetaan, ja toisaalta taas on vähintään 30 prosenttia kustakin eri jauhetusta vehnämäärästä, sekä ruisjauhoja valmistettaessa ruotsalaista ruista niin paljon, että sen määrä sanottuna aikana nousee keskimäärin vähintään 50 prosenttiin kussakin myllyssä sinä aikana jauhattusta rukiista.

Jos on aihetta otaksua, että edellämainittua määrystä siitä, miten paljon ruotsalaista viljaa vähintään on jauhatuksissa käytettävä, ei tällaisen viljan liian vähäisen tarjonnan vuoksi voitaisi vississä myllyssä noudattaa, on kyseisen myllyn tarkoitukseen sopivissa sanomalehdissä ilmoitettava haluavansa ostaa ruotsalaista vehnää ja ruista 1)-kohdassa mainituin ehdoin. Jollei riittävää määrää sellaista viljaa siitäkään huolimatta myllylle tarjota, on myllynomistajan tästä viipymättä ilmoitettava maatalosministeriön päällikölle.

3) Edelliseen kohtaan sisältyvät määräykset eivät koske sellaisia vehnä- tai ruisjauhoja, jotka myllyt vievät ulkomaille eikä sellaisia vehnäjauhoja, joita ne käyttävät makaronin valmistukseen tai jotka tehtyjen myynti-

sopimusten mukaisesti levereerataan muille sellaisen tavar-
ran myyjille.

Laskettaessa 2)-kohdan mukaisesti niitä viljamää-
riä, jotka tämän sopimuksen voimassaoloaikana jauhatetaan,
ei myöskään ole otettava mukaan

vehnää, joka käytetään mannasuurimoitten valmistukseen,
ruotsalaista vehnää, joka jauhettaessa sekoitetaan mui-
hin leipäviljalajeihin tai jonka myllynomistaja sekoittaa
muunlaisiin leipäviljajauhoihin,

ruotsalaista vehnää ja ruotsalaista ruista, joka myl-
lyssä jauhatetaan tullia tai palkkiota vastaan, eikä

ruotsalaista vehnää ja ruotsalaista ruista, joka jau-
hetaan sellaisiksi jauhoiksi, mitkä myllynomistaja myynti-
sopimusten mukaisesti levereeraa vehnä- tai ruisjauhojen
maahantuottajalle niin sekoitettavaksi kuin määrätään ke-
säkuun 30 päivänä 1930 annetussa kuulutuksessa velvolli-
suudesta toistaiseksi sekoittaa ruotsalaista tavaraa maahan
tuotuihin vehnä- tai ruisjauhoihin.

4) Myllyt sitoutuvat olemaan tämän sopimuksen voimas-
saoloaikana valmistamistaan vehnä- tai ruisjauhoista vaati-
matta korkeampia hintoja kuin mitä normaalit jauhatuspalk-
kiot edellyttävät.

5) Tämän sopimuksen voimassaoloaikana myllyt sitoutuvat
olemaan käyttämättä niitten hallussa olevaa tai niitten
maahan tuottamaa ulkolaista vehnää tai ulkolaista ruista
muhun tarkoitukseen kuin niitten myllylaitoksissa tapahtu-
vaan jauhatukseen, saaden sellaista maahantuotettua viljaa
kuitenkin luovuttaa muillekin sellaisille myllyille, jotka
ovat yhtyneet tähän sitoumukseen.

6) Myllyjen on maatalousministeriön päällikölle viikot-
tain viimeistään lähinnä seuraavan viikon tiistaina jätet-
tävä ilmoitus siitä, miten paljon ne ovat ostaneet ruotsa-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

laista ja ulkolaista ruista samoinkuin siitäkkin, miten paljon niille saman viikon kuluessa on lev^ereerattu ja miten paljon niissä on jauhettu ruotsalaista ja ulkolaista vehnää ja ruista.

Myllyt sitoutuvat muutenkin noudattamaan niitä määräyksiä, joita maatalousministeriön päällikkö mahdollisesti antaa tämän sitoumuksen tarkan täyttämisen valvomiseksi.

7) Tämä sitoumus on voimassa syyskuun 15 päivään 1930; myllyt saavat kuitenkin elokuun 1 päivän jälkeen irtisanoa sen, missä tapauksessa sen voimassaolo loppuu seitsemän päivän jälkeen irtisanomisesta lukien. Irtisanomisen, ollakseen pätevä, on tapahduttava niin monen myllyn taholta, että näitten vehnä- ja ruisjauhotuotto vuonna 1928 voidaan laskea nousseen vähintään kolmannekseen sanottuna vuonna viralliselle tilastolle ilmoitetusta sellaisten jauhojen tuotosta.

8) Tämä sitoumus on annettu sillä ehdolla, että Kunink. Maj. siinä tapauksessa, että jonkun, joka ei vapaaehtoisesti ole tähän sitoumukseen yhtynyt, havaitaan tämän sitoumuksen voimassaoloaikana maahan tuovan tai jauhattavan ulkolaista vehnää tai ruista siinä määrin, että sitoumukseen yhtyneille myllyille siitä koituisi vaikeuksia tai että tämän sitoumuksen tarkoituksen toteutuminen joutuisi vaaranalaiseksi, viipymättä määrää kesäkuun 13 päivänä 1930 annetun ruotsalaisen vehnän ja rukiin käyttämistä jauhonvalmistuksessa koskevan asetuksen astumaan voimaan.

Sen jälkeen kun hallituksen viljatullin korotusta koskeva ehdotus hylättiin, on tätä myllyjen kanssa tehtyä sopimusta maatalouspiireissä tervehditty tyydytyksellä. Sopimuksella on merkitystä pääasiassa viime vuoden sadosta jällelläolevain varastojen menekkiin nähden. Turvaamalla

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

tämän menekin ja samalla paremmat hinnat näille viljoille on sillä määrätty merkityksensä ja arvonsa. Viittaamalla korkeisiin tuotantohintoihin ja kustannuksiin pidetään sopimuksen edellyttämiä hintoja kuitenkin liian alhaisina. Nämä viimeainitut hinnat ovat, mitä rukiiseen tulee, mitättömän vähän korkeammat kuin mitä ruis viime aikoina Saksassa on maksanut, ja on rukiista sovittu hinta noin 5 kruunua korkeampi kuin mitä nyt Saksasta tuodusta tavarasta, tullin mukaanluettuna, on maksettava. Sopimuksen edellyttämä vehnähinta on jonkun verran esim. ranskalaisia hintoja alhaisempi - Ranskahan on Venäjän jälkeen huomattavasti eurooppalainen tuotantomaa - ja on suunnilleen samankorkkuinen kuin mitä ulkolaisesta vehnästä sitä maahan tuotaessa on maksettava.

Kuten edellä mainittiin on kyseisellä sopimuksella merkitystä pääasiallisesti vuoden 1929 sadon menekkiin nähden. Sopimushan voidaan irtisanoa elokuun 1 päivän jälkeen. Tuleeko se sanotun päivän jälkeenkin vielä pysymään voimassa, riippuu arvatenkin osittain siitä, millaisiksi uudesta sadosta saatavat hinnat näyttävät muodostuvan ja osittain taas siitakin, milloin maanviljelijät saavat tämän kesäisen satonsa korjatuksi. On näet melkoisella varmuudella otaksuttavissa, etteivät myllyt halua 19 vast. 16 kruunun hintoihin hankkia itselleen suurempia viljavarastoja mikäli hinnat näyttäisivät alenevan tulevan kulutusvuoden alussa. Maamiehet puolestaan yrittävät näitten hintojen takia arvatenkin levereerata sopimuksen voimassa ollessa mahdollisimman paljon viljojaan.

Jos kuitenkin tarkastetaan viljamarkkinoita sopimuksesta lähinnä seuraavana aikana, on todettavissa seuraavaa:

Sopimuksen edellyttämät hinnat olivat 19 vast. 16 kruunua vapaasti kaikille myllyille. Mitään ostopakkoa sopimus ei sisällä, ja niinpä onkin ilmennyt, että monia myllyjä ei markkinoita arvosteltaessa voi ottaa lukuun, koskapa niillä on vanhoja varastoja joksikin ajoiksi eteenpäin. Tästä on ollut seurauksena, että monilla tahoilla on vakavasti huomautettu, ettei sopimuksella ole tarkoitettua vaikutusta; tällaisia huomautuksia on kuulunut erikoisesti maamiesseurojen ja viljakauppiaitten taholta. Käytännössä on näet käynyt ilmi, että maanviljelijät useimmiten kääntyvät viljatarjouksiin suoraan myllyjen puoleen käyttämättä välikäsiä. Vain yksi minimihinta on määrätty, ja jos siis maanviljelijä myy viljojaan välittäjinä kautta, on hänen otettava huomioon näille tuleva palkkio (provisiomi). Seurauksena tästä on senvuoksi ollut, että viljakauppiaita vain hyvin vähäisessä määrin on vehnä- ja ruiskaupoissa käytetty välittäjinä.

On ilmoitettu, että myllyt heinäkuun ensimmäisen viikon aikana ostivat yhteensä 4.759.346 kg ruotsalaista vehnää ja ruista, edellistä 3.145.638 kg ja jälkimäistä 1.613.708 kg.

Ylipäänsä ollaan maanviljelijäpiireissä nykyään odottavalla kannalla mitä viljakysymykseen tulee. Sanotaan kuninkaankin kiinnostävän erikoista huomiota sekajauhatusprosenttiin. Myöskin on erikoinen viljalautakunta asetettu, puheenjohtajanaan maaherra Murray.

Muutama päivä sitten kävi pää- ja maatalousministerien puheilla kahdeksanmiehinen viljakauppiaslähetystö, joka erikoisessa kirjallisessa lausunnossa esitti näkökohtiaan nykyisistä viljamarkkinoista. He mainitsivat

tällöin, että myllyjen kanssa tehty sekajauhatusta koskeva sopimua on aiheuttanut määrättyjä vaikeuksia viljakauppiaille ja korostivat olevan toivottavaa, että sekajauhatusprosenttia korotettaisiin jotta vanha sato saisi paremman menekin.

Myöskin Ruotsin tavarameklarit viljakaupan alalla ovat erikoisessa kirjoituksessa julkituoneet valittelunsa voimassaolevan myllysovituksen heidän toimialallaan aiheuttamasta haitallisesta vaikutuksesta.

Lopuksi on mainittava, että kaikki kyseisen sopimuksen allekirjoittaneet myllyliikkeet ovat nyttemmin, katsoen siihen, että viljaa niin paljon on niille tarjottu suoraan (ilman välikäsiä), ilmoittaneet olevansa halukkaat korottamaan sopimuksen edellyttämät sekajauhatusprosentit, vehnän 55 ja rukiin 60 prosentiksi nykyisistä 45 vast. 50 prosentista.

Tulee olemaan kiintoisaa nähdä, miten tämä "sekajauhatuspakkoa" koskeva kysymys, jolla nykyään on niin keskeinen asema tšekäläisessä sisäpolitiikassa, kehittyy. Mikäli sen nykyinen järjestely ei näytä vievän toivottuihin tuloksiin, nousee viljatullien korotus jälleen päiväjärjestykseen, jolloin nykyinen hallitus helposti voi joutua suuriinkin vaikeuksiin, jopa voi tilanne kärjistyä siihenkin määrin, että kysymys hallituksenvaihdoksesta saattaa tulla huomioonotettavaksi.

Ministeri:

R. Erich

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C2.

ASIA: _____

Ministeri Erikin raportti no 9.
Puhkoluoma.

5/11 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Tukholmassa, marraskuun 5 päivänä 1930.

FINLANDS BESKICKNING
I
STOCKHOLM

N:o 1794.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19/30 ka. 10 30		
8/11 30	Ma	Liik.
RYHMÄ	OSASTO	ALUE
5	Er	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää rap-
porttini N:o 9, joka käsittelee:

- 1) Ulkoasiainministerin esitystä Ruotsin toiminnasta Kansainliiton XI Yleiskokouksessa ja
- 2) keskusteluja Ulkoasiaindepartementissa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurim-
män kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

LÄHETYSKASSA		
No 9/39 h. B. D. 30.		
8/11-30	2	LII.
HERRÄ	CLASO	ACIA
TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI		
5	02	

N:o 9.

Ulkoasiainministerin esitys Ruotsin toiminnasta Kansainliiton XI Yleiskokouksessa.

Lokakuun 30 päivänä Ruotsin Kansainliittoyhdistyksen kutsusta ulkoasiainministeri, vapaaherra Ramel piti esitelmän otsikossa mainitusta aineesta. Esitelmää kuuntelemaan oli saapunut m.m. pohjoismaiden sekä Saksan ja Sveitsin lähettiläät.

Esitys, joka oli selväpiirteinen ja yleistajuinen, oli siitä huomattava, että se, kuten odottaa sopi, sisälsi hyvin runsaasti kehumista Ruotsille. Herrat Undén, Vennersten, Boheman, neiti Hasselgren, kaikki nämä saivat runsasta kiitosta osakseen, kukin omasta toiminnastaan. Niinpä neiti Hasselgreniä keuhuttiin Yleiskokouksen huomattavimmaksi naisedustajaksi; sen mainesanan vapaaherra Ramel oli kuulut hra Mottan suusta.

Ruotsin ulkopolitiikan ja erityisesti sen Genèvepolitiikan yleistä suuntaa kiitettiin vakavaksi, hyvin harkituksi ja ennenaikaisia sitoumuksia karttavaksi.

Erityisesti kiitokset kohdistuivat myös Ruotsin kantaan n.s. Parisin-sopimuksen käsittelyssä; tällöin - niin huomautettiin - oli Ruotsin valtuutettu alakommissionissa hyvin ansiokkaasti toiminut yhdessä Norjan valtuutetun kanssa.

Valittaen mainittiin, että hra Åke Hammarskjöld jäi valitsematta Couriin ja syyksi todettiin puuttuva yksimielisyys pohjoismaiden kesken.

Ylistyssanoja ei puhuja tietenkään ollut Ruotsiin kohdistamatta kansainvälisen oikeuden kodifioinnin

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

johdosta, vaikka, kuten tiedetään, aihe asian vireillepanoon oikeastaan oli muualta Ruotsille tarjottu.

Norjan tuloa Neuvostoon tervehdittiin mielihyvällä. Jonkun verran kaksimieliseltä - joskaan sitä kenties ei sellaiseksi tarkoitettu - kuului lause, "att Sverige med gladje ser, att en nordisk stat åter inträtt i Rådet".

Finanssiavusta puhuessaan vapaaherra Ramel ei voinut olla vetämättä vanhaa virttään, että sen synty-sanat oikeastaan oli lausunut maaherra Roos. Tosin hän tämän jälkeen huomautti, että asian vireillepanija Kansainliitossa oli Suomi sekä kehu Suomen valtuutettujen toimia asian hyväksi, mutta paljon jäi sittenkin jällelle tuota vanhaa tarua hra Roosin aloitteesta, ja asiaan perehtymätön kuulija sai helposti sen käsityksen, että auctor-kunnia muka kuului Ruotsille. (Ei olisi haitaksi, jos Ulkoasiainministeriöllä jossakin vastaisessa julkaisussaan olisi tilaisuus sopivalla tavalla oikaista tämä harhatieto).

Esitelmän jälkeen pidettyjen illallisten yhteydessä minulla oli tilaisuus kohteliaassa muodossa huomauttaa, että Suomen aloite finanssiapu-asiassa oli syntynyt Roosista aivan riippumatta eikä myöskään sisälöltään ollenkaan nojautunut hänen suunnitelmiinsa. Vapaaherra Ramel sanoi täysin uskovansa näin olevan, mutta hän oli muka tahtonut antaa hiukan tyydytystä Roosille, kun tämä niin mielellään tahtoo lukea itselleen tästä ansiota.

Keskusteluja Ulkoasiaindepartermentissa.

Kun lokakuun 31 päivänä kävin vapaaherra Ramelin puheilla, annoin hänelle kirjallisen yhdistelmän silloin saapuneista uusimmista Helsingin tiedoista sekä kerroin hänelle muuten kenraalimajuri Walleniuksen asiasta sel-laista, mitä tiedossani oli ja mitä pidin sopivana mai-nita.

Ulkoasiainministeri tuntui olevan hiukan nolo sen johdosta, mitä Folkets Dagblad Politiken oli väit-tänyt hänen lausuneen Walleniuksen asian seuraamisesta Ruotsin lähetystön puolelta. Hän oli vain tarkoittanut sitä, että lähetystön tehtäviin kuuluu tietojen lähettä-minen tämänluontoisista asioista eikä sitä, että asia erityisesti koskisi Ruotsin välittömiä intressejä. Puhu-essaan ulkoasiainlautakunnalle annettavasta kertomuksesta hän oikeastaan oli tahtonut Politikenin tiedustelijalle huomauttaa, ettei lehtien tarvitse ennaikaisesti tästä udella tietoja hallitukselta.

Keskustelusta lähetin heti seuraavan sähkeen:
"Antanut sähkeistä resumén Ramelille joka samalla kertoi Ribbingin ilmoittaneen Politikenin kirjoituk-sen 30/X herättäneen Helsingissä huomiota sekä ha-lusi selittää tarkoitaneensa vain sitä että lähe-tystön yleisistä tehtävistä johtuu tämänkin asian seuraaminen tarkoittamatta Ruotsin etujen tässä ole-van erityisesti esillä. Ramel lausui tyydytyksensä nykyvaiheen johdosta."

Erityistä kiinnostusta vapaaherra Ramel osoitti siihen kysymykseen, kuinka lapualaisuus suhtautuu ruotsin-kieliseen väestöön. Tästä annoin hänelle rauhoittavia tie-toja.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Kabinettisihteeri Hennings kyseli melkoista yksityiskohtaisemmin Walleniuksen asiaa. Hän oli tietysti kiinnittänyt huomionsa Puolan osallistumiseen tapahtumiin (mistä muuten olisi erittäin tarpeellista tänne saada asiallisia tietoja) ja sanoi tämän puolen melkoisesti kiinnostavan Ruotsia.

Sekä hra Henningsin että eräiden muiden huomattavassa asemassa olevien henkilöiden lausunnoista olen muuten havainnut, että täällä valetaan paljon kannuja siitä, mitkä henkilöt ja "piirit" kenties ovat Walleniuksen takana.

Kumpanenkaan näistä herroista ei sanonut uskovan, että Suomessa voisi olla mitään Ruotsia varsinaisesti uhkaavia aikeita, mutta jompikumpi, muistaakseni Hennings, viittaili siihen, että yksistään se seikka, että voi olla kysymys Pohjois-Skandinaviaa tarkoittavista anastusaikeista, on omansa kiinnostamaan yleistä mielipidettä ja ehkä vaikuttamaan edullisesti puolustuskysymyksen käsitteelyyn.

Ministeri:

R. Erich

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C2

ASIA:

Ministeri Erikin raportti no 10.

Juhlolma.

28/11 - 80.

SUOMEN LÄHETYSSTÖ
TUKHOLMSSA

FINLANDS BESKICKNING
I
STOCKHOLM

Tukholmassa, marraskuun 28 p:nä 1930.

N:o 1962.

21/39/20 30		
12.30	3	U
OSASTO	ACIA	
5	C2	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää
raporttini N:o 10, joka käsittelee erästä huomiota
herättänyttä työriitaisuutta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri,
suurinman kunnioitukseni vakuutus.

R. Rich.

Herra Ulkoasiainministeri Hj.J. Procopé,

Helsinki.

Tukholmassa, marraskuun 28 päivänä 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
21 39 he. 1930		
1/12 30	№	LML
TYHMA	OSASTO	ASIA
5	C2	

TUKHOLMAN LÄHETTILÄÄN RAPORTTI

N:o 10

Eräs huomiota herättänyt työriitaisuus.

Ammatillisella alalla on äskettäin sattunut ta-
paus, joka mitä suurimmassa määrin on suurta yleisöäkin
kiinnostanut, nimittäin kahdessa toisiinsa läheisesti kuulu-
vassa tukholmalaisessa väri- ja kemikaaliliikkeessä sattunut
liikeapulaislakko. Nämä liikkeet ovat A/B Wilhelm Becker ja
Nya Aktiebolaget M. Hansen. Lakko alkoi jo tämän vuoden
toukokuun alussa ja sitä seurasi heti sanottujen yhtiöi-
den tehtaassa toimivien työläisten n.s. sympatialakko sekä
yhtiöiden kaikkien tavarain ja tuotteiden yleinen boikot-
taus. Tätä boikottausta ryhtyi suuri määrä Landsorganisa-
tionin ammattiyhdistyksiä omanansa kannattamaan, minkä vuoksi
lakko sai laajuuden ja kiihkeyden, jommoista ei aikaisem-
min ole Ruotsissa ilmennyt.

Yhtiöillä on joukkosopimus tehdastyöläistensä
kanssa ja tänä vuonna se on tehnyt samanlaisen sopimuk-
sen varastotyöläistensä kanssa, jotka kuuluvat Svenska Han-
delsarbetareförbundet nimiseen yhtymään. Yhtiöt puolestaan
kuuluvat Ruotsin työnantajayhdistykseen. Mainittu Handelsar-
betareförbundet on viime aikoina vaihtelevalla menestyk-
sellä koettanut eri osissa maata vetää puoleensa tähän-
saakka ammattiyhdistysliikkeen ulkopuolella pysyneitä liike-
apulaisia sekä heistä muodostaa erityisen jaoston. Suhtees-
sa maan koko liikeapulaiskuntaan tätä liittymistä on hyvin
vähässä määrin tapahtunut. Toiselta puolen on huomattava,
että kaupanharjoittajat lukuisia poikkeuksia lukuunottamatta
ovat ~~vailla~~ erikoista edustusta vailla työnantajina. Sen
vuoksi Handelsarbetareförbundet on voinut esiintyä vaativai-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

sena, niin pian kuin sen on onnistunut piiriinsä liittämään huomattava määrä jonkun firman liikeapulaisia. Moni liike on tämän johdosta ollut pakotettu tekemään joukkosopimus liikeapulaistensa puolesta. Liikkeet ovat kuitenkin yleensä olleet sillä kannalla, että tämä sopimustyyppi ei hyvästi sovellu liikeapulaisille. Erityisesti on tehostettu sitä, että liikkeen omistaja itse voipi etujaan suojella ainoastaan jos hänellä on melkoinen vapaus apulaisten palvelukseen ottamisessa, henkilökohtainen kontrolli sekä vapaus kyvyn ja edellytysten mukaan siirtää apulaisia toimesta toiseen.

Handelsarbetareförbundet oli saanut kirjoihinsa noin 50 Beckerin ja Hansenin yhtiöiden liikeapulaisia, jotka toimivat parissa kymmenessä eri myymälässä. Sen jälkeen kuin varastotyöläiset olivat saaneet joukkosopimuksensa, vaadittiin neuvoteltavaksi vastaavasta järjestelystä myöskin konttoristien ja myymälöissä palvelevien puolesta. Yksissä neuvoin työnantajaliiton kanssa yhtiöt kieltäytyivät asiasta keskustelemasta. Yhtiöiden puolelta on erityisesti tehostettu sitä, että ne eivät ole kieltäneet liikeapulaisiltaan vapaata yhdistysoikeutta; torjuessaan neuvotteluvaatimuksen yhtiöt yksinomaan ~~xxx~~ pitivät silmällä siihen liittyvää erikoistarkoitusta. Toiseksi yhtiöt arvelivat järjestäneensä liikeapulaistensa palkkauksen, lomat, sairausedut y.m. sellaisella tavalla, joka täytyi myöntää kohtuulliseksi. Yhtiöiden mielestä siis tässä ei ollut puhetta periaatteellisesta yhdistysoikeudesta eikä myöskään palkkariita, vaan kysymys ainoastaan työsopimuksen muodoista.

Yhtiöiden kielteisestä kannasta johtui toukokuussa puhjennut yleinen lakko. Ensiksi osoittautui tällöin, että Handelsarbetareförbundet ei voinut käydä mitään sananvaltaa konttorihenkilökuntaan nähden, minkä vuoksi sen täytyikin luopua vaatimasta sellaista sananvaltaa. Liikeapulaisten

lakko ei myöskään ollut täydellinen. Melkein kaikkia myymälöitä voitiin pitää avoinna osaksi järjestäytymättömillä voimilla, osaksi tilapäisesti hankituilla uusilla. Myöskin tuotantoa voitiin jotenkuten jatkaa. Lakko olisi näin ollen ollut tuomittu tukahtumaan alkuunsa, ellei olisi ryhdytty boikottaukseen, joka ympäri maan ulottui sekä myymälöihin että jälleenmyyjiiin. Lukuisat ammattijärjestöt saivat sen laajennetuksi käsittämään mitä moninaisempia tuotanto- ja toimialoja. Vähäinen riittäisyys, joka alkuaan koski vain 51 liikeapulaista, kasvoi täten aivan yleiseksi boikottaukseksi. Mainittujen yhtiöiden liikevaihto nousee vuosittain useihin miljooniin. Hä^{käi/}ilemätön boikottaus saattoi näin ollen tuottaa suurta taloudellista haittaa, eikä mitään laillista suojaa sitä vastaan näyttänyt olevan olemassa. Maalari-^{oli/}liikkeillä (paras työkautensa silloin kun boikottaus julistettiin. Ne eivät ole liittyneet työnantajaliiton ja niillä on verrattain vähäinen vastustus^{voima} maalarityöläisten järjestöä vastaan. Liikeiden^{k/} täytyi mennä niin pitkälle, että ainakin osittain kirjallisesti sitoutuivat olemaan käyttämättä saarron^{sa/}laisten yhtiöiden tuotteita. Sellaisia sitoumuksia ammattiyhdistykset myöskin kiristivät niiltä jälleenmyyjiltä ja kuluttajilta, jotka eivät kyene^{n/}t vastustamaan ja siis jäivät aivan voimattomiksi. Missä yritettiin tehdä vastarintaa, kuten Sundsvallissa, jouduttiin Handelsarbetareförbundetin julistaman lakon alaisiksi.

Teollisuuden alalla asianlaita oli huomattavasti toisin. Ammattiyhdistykset, jotka ylläpitivät saartoa, pitivät "tartutettua" tavaraa tarkoin silmällä ja toisinaan kävi niin, että tilaaja pelosta peruutti tilauksensa. Tällä alalla lakkohomma kuitenkin kohtasi vaikeuden, joka lopuksi teki sen aseman kestävämmäksi. Metallityöläisliitto oli vasta verrattain myöhäisessä vaiheessa ja kauan epäroityään yhtynyt boikottaukseen. Osakeyhtiö Separator oli eräiden

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Beckerin tuotteiden tarpeessa. Metallityöläisliittoon yhtyneet tehdasmaalarit tekivät lakon, päästäkseen käyttämästä "tartutettuja" aineita, mistä oli seurauksena, että tuotanto väheni tai ehtyi ja enenevä luku metallityöläisiä erotettiin. Yhtiö ei näet ~~ka~~ sallinut määrättävän, mitä materiaalia se saisi käyttää. Metallityöläisliitto teki tällöin täyden kääntein ja selitti Beckerin tuotteiden käyttämisen luovalliseksi, koska niitä ei voitu muilla korvata. Sittemmin myöskin puu- ja kuljetustyöläiset osoittautuivat haluttomiksi myötävaikuttamaan saartoon. Rettelöitä syntyi myöskin Volvon automobiilitentaissa Göteborgissa vähää ennen lakon päättymistä.

Tukholmassa myymäläsaarto johti sangen ikäviin vallattomuuksiin. Liikkeitten kohdalla seisoivat lakon vartioita tyrkyttämässä punaisia saartoyllytyksiä. Koetettiin järjestää voimakas ~~saartoylly~~ poliisivalvonta, mutta poliisimiehet eivät aina voineet järjestystä valvoa, ja saartajat ryhtyivät useasti hyökkäykseen sekä työhön halukkaita liikeapulaisia että ostajia vastaan. Tapahtuipa että ostaja saatettiin kotiinsa ja sai kokea monenlaisia ikävyyksiä. Yleisön kärsivällisyys asetettiin äärimmäiselle koetukselle. Syrjäiset joutuivat sellaisen vainon alaisiksi, että nimenomaan nämä tapaukset ovat saaneet aikaan sen, että on ruvettu vaatimaan lain turvaa ulkopuolisille, "kolmannelle miehelle", ~~lakkajien~~ vaikutuksia vastaan. Toistaiseksi on eräs lainopillinen asiantuntija saanut tehtäväkseen kysymystä valmistaa ja oletetaan asian voivan joutua vireille riksdagissa sen ensi istuntokaudella. Olen myöskin kuullut sanottavan, että ne yltiömuodot ja se kiihko, joka tässä suuressa lakkossa ilmeni, on terveellisesti vaikuttanut sekä yhteiskuntaan yleensä että myöskin sosialidemokraattiseen puolueeseen, jonka lehdistä jotkut ovat ankarastikin arvostelleet käytet-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

tyjä menettelytapoja. Puolue on tietysti häikäilemättä koettanut ammatillisen järjestäytymispakon avulla vetää uusia, suhteellisesti pienipalkkaisia ryhmiä vaikutuspiiriinsä ja lisätä äänestäjäkuntaansa. Sivumennen mainittakoon, että viime aikoina on hartaasti kalasteltu myöskin alempia virkamiehiä, joiden palkankorotus-vaatimukset lähiäikoina tulevat vaatimaan entistä enemmän huomiota. Joka tapauksessa arvellaan "Beckerin lakon" jossain määrin herättäneen vasemmiston järkiinsä ja saattaneen sen havaitsemaan, että ammattijärjestöjen liian voimaperäinen työ- ja palkkataistelu ensi vaaleissa voi koitua puolueelle haitalliseksi.

Ruotsin työnantajayhdistys avusti jatkuvasti saaronalaisia liikkeitä; avustuksen määrä lienee ollut 2000 kruunua päivää kohti. Ammattijärjestö puolestaan oli, kuten edellä huomautettiin, kasvavalla levottomuudella seurannut yrityksen kehitystä ja sen oman toivomuksen mukaisesti hallitus lokakuun lopussa asetti sovintolautakunnan, jonka puheenjohtajaksi tuli tällä alalla hyvin kokenut ylikäskynhaltija Elmquist. Neuvotteluja käytiin marraskuun 4 päivästä saman kuun 13 päivään, jolloin lakko ja sulku lopetettiin. Järjestäytymättömät liikeapulaiset sekä riittämättömän aikana toimeen otetut saivat pysyä paikallaan. Lakossa olleista, joiden kokonaismäärä oli 51, piti 41 vähitellen otettaman takaisin; muille vakuutettiin heinäkuun 1 päivään saakka etuoikeus avoimiksi tuleviin toimiin. Työsopimusehdot yhtiöitten myymälöissä jäivät pääasiallisesti muuttamatta. Palkkausta ja muita työehtoja koskevat ohjeet jäivät voimaan ainoastaan parin pienin muutoksin, jotka koskevat 15 vuotta olleitten kesälomaa sekä sairaustapauksia.

Liikeapulaisille annetaan kuten ennenkin henkilökohtaiset kontrahdit, joiden irtisanomisaika on yksi kuukausi. Joukkosopimusta ei tehdä eikä ^{mikään} (liikeapulaisten järjestö voi niitä kollektiivisesti irtisanoa. Luonnollisesti

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

on olemassa samanaikaisen irtisanomisen mahdollisuus, mutta tämä ei vielä merkitse kollektiivista sopimuksen päättä-
töönsaattamista. Yhtiöt ovat tällä järjestelyllä saavutta-
neet yllätyksiä vastaan turvallisuuden, jommoista niillä ei
aikaisemmin ollut. Riitaisuuden päättymisen on käsitettävä
tappioksi niille voimille, jotka ovat pyrkineet uusiin
henkilöryhmiin ulottamaan pakollisen ammattijärjestöjäsenyy-
den kaikkine siitä johtuvine seuraamuksineen.

Viimeksimainitusta kysymyksestä on täällä nyky-
änsä vilkas keskustelu vireillä, kuten myöskin havaitaan
eräästä Allmänna Valmans^{s/}förbundetin julkaisusta "Fackförenings-
politik och borgerlig samhällsyn", jonka Lähetystö tulee
Ministeriölle lähettämään.

Ministeri :

R. Erich.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C2.

ASIA: _____

Ministeri Eriksen raportti no 11

Fulchalmu-

4/12. 30.

SUOMEN LÄHETYSSTÖ
TUKHOLMASSA

Tukholmassa, joulukuun 4 päivänä 1930.

FINLANDS BÄSKICKNING
I
STOCKHOLM

N:o 1990.

No 22 40 he. 1930		
8/12.30		
5	C2	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää ra-
porttini N:o 11, joka käsittelee:

- 1) ruotsalaisia mielialoja Suomea kohtaan ja
- 2) Tukholmasta käsin tapahtuvaa tiedotusta.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suu-
rimman kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich.

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Tukholmassa, joulukuun 4 päivänä 1930.

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
22/10 lue. 19 30		
12/30	59	101
5	C2	

TUKHOLMAN LÄHETILÄÄN RAPORTTI

N:o 11.

Ruotsalaisia mielialoja Suomea kohtaan.

Kun ajatellaan niitä Suomeen liittyviä kysymyksiä, jotka täällä nykyänsä eniten kiinnostavat yleistä huomiota, on etualalla mainittava seuraavat seikat:

1) N.s. Suur-Suomi, joka Stockholms Dagbladın tunnetun kirjoituksen johdosta jälleen tuli /vireille, on edelleenkin sekä sanomalehdistössä että yksityisissä keskusteluissa verrattain laajan huomion esineenä. Kuten muistetaan, sanottu kirjoitus aiheutui eräästä Jyväskylän seinaarilaiskerhon julkaisusta; saatuaan julkaisun Lähetystö on voinut todeta, että sen sisällön ruotsalaisvastaista sävyä tuntuvasti on liioiteltu. Tosiasiaksi jää kuitenkin, että tuo kysymys on arka kohta ja että täällä eräissä piireissä todella luullaan, että vaikkakaan Suomella ei tietenkään meidän päivinäme voi olla mitään hyökkäysaikeita, sellainen mahdollisuus vastaisuudessa voipi käydä käytännöllisesti merkitykselliseksi. On kuvaavaa, että samalla kuin hra Engberg Socialdemokratenissa on useaan otteeseen vakuuttanut, että Venäjä ei millään tavalla Ruotsia uhkaa, äskettäin toimintaansa alottaneessa puolustuskommissionissa eräät vasemmistolaiset ja pasifistit kuulevat edustaneen sitä kantaa, että pohjois-Ruotsissa on tarpeellista ylläpitää hyviä varustuksia Suomea vastaan - kaiken varalta. On tietenkin valitettavaa, jos Suomessa annetaan näennäistäkään aihetta puolustuskysymyksen näin kieron asetteluun.

Itsestään selvää on, että kenraalimajuri Walle-niuksen asia tässä suhteessa vaikuttaa hermostuttavasti.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Monasti kuulee asiasta puhuttavan sekä ironisesti että epäluuloa ilmaisevalla tavalla. Virallisissakin piireissä näyttää jotenkin vaikuttavalta sellainen käsitys, että asiassa jotakin salataan ja on jotakin salattavaa. On luonnollista, että tällaisiin huomautuksiin on verrattain vaikeata vastata. Lähetystölle on erittäin tärkeätä jatkuvasti saada mahdollisimman tarkkoja tietoja sekä todellisesta asianlaidasta - siis luottamuksellisia tietoja - että siitäkin, miten asia täällä on esitettävä. Ei voi kylliksi tehostaa sitä, että tšekäläinen lähetystö tässä asiassa kuten monessa muussakin on paljoa tarkemman information tarpeessa kuin lähetystömme yleensä. Tähän vaikuttaa osaltansa sekin, että Ministeriön lähettämät sähkö-tiedot miltei poikkeuksettomasti saapuvat lähetystölle aikaisintaan samalla kertaa kuin tšekäläiset aamulehdet ovat asiasta kertoneet.

"Suur-Suomesta" puhuttaessa on syytä kosketella erästä siihen kuuluvaa arkaluontoista kohtaa. On aivan luonnollista, että isänmaallisten piirien harrastus jatkuvasti kiinnostuu Itä-Karjalan asiaan, jos kohta tähän kysymykseen lähinnä Venäjän vuoksi suunnilleen voitaneen sovelluttaa vanhaa ohjetta, että sitä aina on ajateltava, mutta mahdollisimman vähän siitä puhuttava. Ruotsissa tämän harrastuksen ilmaukset vaikuttavat kahdella eri tavalla. Ainoastaan aniharvat suhtautuvat niihin jossain määrin suopeasti. Muistettaneen vielä, että Ruotsin diplomaattia, suurelta osaltaan ministeri C.G. Westmanin ajamana, Ahvenanmaan asiassa aikoinaan käytti sitäkin houkutuskeinona, että Ruotsi korvaukseksi Ahvenanmaasta ainakin poliittisesti kannattaisi Suomen itäänpäin suuntautuvia pyrkimyksiä. Kun Ruotsin Ahvenamaan politiikka oli ajautunut karille, muuttui se sanotuille pyrkimyksille suorastaan vihamieliseksi. Nykyäänkin yleinen mielipide niihin suh-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

tautuu tai suhtautuisi lievimmin sanoen kylmäkiskoisesti. Sikäli kuin on olemassa harrastusta pohjoismaiseen taikapa suomalais-ruotsalaiseen suurpoliittiseen yhteisyyteen ja yhteistoimintaan, ei kernaasti oteta lukuun sellaista, mitä moni tietenkin on taipuvainen nimittämään suomalaiseksi seikkailupolitiikaksi idässä. Vain aniharvat lie-nevät valmiit luottamuksessa ja hyväntahtoisuudessa Suomea kohtaan menemään niin pitkälle, että pitäisivät Suomen alueen tai poliittisen vaikutusvallan laajenemista itään päin Ruotsin ja pohjoismaiden kannalta suotavana. On ajateltavissa, että tämä kysymys jossakin vaiheessa kävisi merkitykselliseksi.

Lisäksi tulee toinen seikka, joka paljoo välitömämmin koskee Ruotsia ja johon eräät yltiöpäiset kirjoittajat meillä silloin tällöin antavat aihetta. Moni luulee täällä, että n.s. Suur-Suomi -ohjelma ehdottomasti käsittää pyrkimyksiä sekä itään että länteen päin, ja että siis niin hyvin "akateeminen" kuin käytännöllinen Karjalan politiikka johtaisi Länsipohjaan^{-kin} /suuntautuviin imperialistisiin pyrkimyksiin.

Tässä yhteydessä sopii vihdoin mainita, että eräiden täällä liikkuvien huhujen mukaan everstiluutnantti Kuussaari Yleisesikunnan palveluksessakin^{ollessaan/} /olisi harjoittanut salaista propagandaa Länsipohjan suomenkielisen väestön keskuudessa. Mikäli tällaisissa huhuissa saattaa olla perää, on tietysti erinomaisen tärkeätä voida saada ne kumotuiksi.

2) Useasti pyydetään tietoja siitä, onko odotettavissa, että se sovinnollisempi suunta, joka suureksi tyydytykseksi viime aikoina on ollut havaittavana kieli-poliittisella alalla, edelleenkin tulee jatkumaan, vai onko ehkä asema käsitettävä vain eräänlaiseksi välirauhaksi. Tähän on tietysti vaikeata mitään varmuudella vas-

tata yli sen, että oireet edelleenkin ovat hyvät ja että täytyy toivoa todella terveen kansanliikkeen luopuvan sellaisista äärimmäisyyspyrkimyksistä, joista maalle voi koitua vain vahinkoa. Arvovaltaiselta, sekä suomen- että ruotsinkieliseltä taholta tulevilla sovinnollisilla ja luottamusta ilmaisevilla lausunnoilla on täällä suuri merkitys.

3) Presidentti Ståhlbergin ryöstö ja sen jälkinäytös on tietenkin lakannut mieliin vaikuttamasta yhtä kiinnostavasti kuin alkuansa, mutta suurta ihmettelyä kuuluu yhä vieläkin lausuttavan sen johdosta, että nimenomaan kansanliikkeen äänenkannattajissa on ollut kirjoituksia, joissa ryöstöä jotenkin selvästi puolustellaan ja että tapaus on antanut ainetta monenlaisten syytösten esittämiseen. Se kärjistynyt mielentila, joka jo nyt on meillä ilmennyt presidentinvaalin valmistelujen johdosta, saattaa tietenkin monen täällä kysymään, onko ole-va mahdollista ylläpitää yhteiskunnallista rauhaa vai onko joitakin vakavampia selkkauksia odotettavissa. Suomen vasemmistotaholtahan levitetään valitettavasti sellaisia tietoja, että nykyiset poliittiset olot olisivat omansa pahasti järkyttämään Suomen luottoa ulkomailla. Tällaiset hälyytysuutiset saavat tietenkin useissa ulkomaisissa piireissä vastakaikua ja erittäin tärkeätä on, että asiallisilla perusteilla /^{jatkuvasti}pyritään niitä kumoamaan.

Tässä yhteydessä en saata olla erästä tärkeätä seikkaa koskettelemaatta. Kun sekä äärimmäiset intoulijat että joskus mitä arvovaltaisimmassakin asemassa olevat henkilöt tehostavat sitä juopaa ja niitä olennaisia erimielisyyksiä, jotka meillä vakuutetaan olevan sosialistien ja n.s. porvarillisten välillä, ja kun toisinaan julistetaan, että ~~asiat~~^{voimat} nyt on kohdistettava sosialisteja

vastaan, niin tämä on niitä arveluttavia seikkoja, ~~joille~~ joille ulkomaille niin toisessa kuin toisessakin suhteessa annetaan painavaa oireellista merkitystä.

4) Mitä n.s. antikommunistilakien arvostelemiseen tulee, kuulee eräiden asioita jossain määrin seuranneiden henkilöiden ja erittäinkin lakimiesten taholta jotenkin ankarasti arvosteltavan niiden helposti havaittavia heikkoja puolia. Erityisesti on kiusallista se, että Suomesta käsin varsinkin sosialistilehtiin toimitetaan tarkkoja tietoja siitä, olkooppa sitten uskotellusta tai todellisesta mielivallasta, jota kunnallisvaalien valmistelussa olisi harjoitettu. En voi kylliksi tehostaa sitä, että mikäli näitä tietoja, joita esiintyy sekä uutisissa että pääkirjoituksissa, voidaan oikaista, Lähetystölle toimitettaisiin tarpeellinen informatio täällä käytettäväksi.

Tukholmasta käsin tapahtuva tiedotus.

Sähkeessä N:o 82 Ulkoasiainministeriö viime kesänä kehotti Lähetystötä kiireellisesti antamaan seikka-peräisen lausunnon siitä, miten tšekäläisten lehtien epäsuopeita kirjoituksia oloistamme voisi ainakin jossain määrin saada vältetyksi. Lähetystö vastasi tähän elokuun 2 p:nä 1930 päivätyssä kirjelmässä N:o 1302, johon läheisesti liittyy sanomalehtiasiaan hoitoa Tukholmassa koskeva kirjelmä 1299. Nyt, kolmannesvuoden kuluttua, Lähetystö voipi tyydytyksellä todeta, että se kanta, joka sanotuista kirjelmistä ilmenee ja jolle Lähetystö yleensäkin on asetunut, on osoittautunut aivan oikeaksi. N. s. propagandan harjoittaminen ajalla ajattomallakin ja turha kiivastelu epäsuopeita mielenilmaisuja vastaan ei olisi tuottanut hyötyä, vaan pikemmin vakinkoa. Tšekäläiset lehdet ovat hyvin arkoja painostukselle, jonka tarkoituksena on vaikuttaa määrättyyn suuntaan, ja niillä on itsellään Suomessa kirjeenvaihtajansa ja muut tietolähteensä, joihin ensi sijassa luottavat. Lähetystön tulee kohdistaa toimintansa asiallisesti väärin tietojen oikaisemiseen, edellyttäen että oikaisuvaatimukseen on riittävästi syytä, luottamukselliseen keskusteluun sanomalehtimiesten ja muiden kanssa sekä asiallisten tietojen antamiseen niissä erittäin ahtaissa puitteissa, missä tämä on Lähetystölle mahdollista. Niinpä huolehdittiin täällä heti niiden Suomen lehdissä olleiden kirjoitusten huomioonottamisesta tšekäläisissä lehdissä, joissa polemisoiittiin aikaisemmin mainitun jyvaskyläläisen julkaisun ajatustapaa vastaan. Lähetystö olisi onnellinen, jos sillä useastikin olisi käytettävänä aineistoa erehdysten oikaisemiseksi.

Eri tahoilta olen täällä kuullut lausuttavan, että on ollut varsin edullista, ettei Lähetystö ole muo-

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

dostunut miksikään propagandaelimeksi, mikä olisi voinut haitallisesti vaikuttaa sille tulevaan arvonantoon ja luottavuuteen.

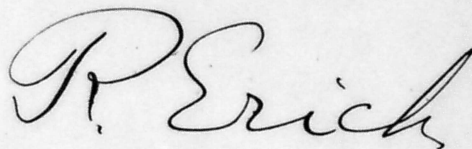
Edelläsanoitun lisäksi huomautettakoon, että Lähetystö, pitäen johtonaan Ulkoasiainministeriön tiedotuksia sekä huomattavasti lisääntyneestä työtaakasta huolimatta, jatkuvasti on Suomen tšekäläisille konsulinviranomaisille toimittanut asiallisia ja valaisevia selostuksia Suomen tapahtumista, joita selostuksia eri paikkakunnilla laajassa määrin on käytetty sanomalehtikirjoitusten pohjana. Niinikään on ollut tilaisuus suljetuissa piireissä, luottamuksellisesti ja julkisuutta kokonaan karttaen esitelmämuodossa antaa tällaista valaistusta. Allekirjoittaneella oli marraskuun 29 päivänä esitelmä eräistä Suomen kysymyksistä Akademiska Föreningen för Nationernas Förbund nimisessä yhdistyksessä. Esitelmän jälkeen osanottajilla oli tilaisuus tehdä kysymyksiä, ja minulla on syytä olettaa, että tilaisuus ainakin jossain määrin oli omansa käsitteitä ja käsityksiä selvittämään. Juuri näinä päivinä lähetystöneuvos Boreniuksella on samanlaatuinen esitelmä Brunkebergs Klubbissa.

Kuten edellä mainituista ja useista muistakin Lähetystön kirjelmistä on käynyt selville, on Lähetystö aina suositellut mitä suurinta varovaisuutta erityisten propagandaharjoittajain käyttämiseen nähden. Lähetystön puolelta ei tällöin ole voitu olla arvostelematta niiden henkilöiden sopivaisuutta, joita eri ajoin oli tähän tehtävään suunniteltu. Lähetystö voi nyt tyydytyksellä todeta, että se pidättyväisyys, joka tässä kysymyksessä pääsi määrääväksi, on vaikuttanut onnellisesti. Lähetystö olisi tuskin voinut näiden toimihenkilöiden vaikutusta riittävän tehokkaasti valvoa, mutta se olisi luultavasti jolloinkin joutunut vastaamaan sellaisista riittämättömästi harkitusta

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUHKOLMASSA

lausunnoista, joita heidän kauttaan helposti olisi voinut tulla julkisuuteen. Mikäli tiedossamme on, Ulkoasiainministeriö onkin luopunut erillisen sanomalehtipropagandan järjestämistä koskevista viimekesäisistä aikeista. Kun ei muutenkaan näytä olevan mitään aihetta poiketa siitä tai mitään olennaista lisätä siihen, mitä mainituissa kirjelmässä on Lähetystön kantana esitetty, pyydän vieläkin kerran tehostaa sitä ^{ensiluokkaista/}merkitystä, mikä pikaisella ja riittävän täydellisellä tiedotuksella Lähetystön toiminnan kannalta on.

Ministeri:

Ministeriön lausunto

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *5.*

OSASTO: *C2.*

ASIA: _____

Ministeriön Erichin raportti no 12.

Tulholua.

12/12 1980.

SUOMEN LÄHETYSSTÖ
TUHKOLMASSA

Tukholmassa, joulukuun 12 päivänä 1930.

FINLANDS BÄSKICKNING
I
STOCKHOLM

N:o 2041.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23/12/30		
15/12/30	2	122
5	02	

Herra Ulkoasiainministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää raporttini N:o 12, joka käsittelee

- 1) suomenkielen asemaa erinäisillä aloilla Ruotsissa sekä pohjoismaisessa yhteistyössä, ja
- 2) hallituskysymystä.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasiainministeri, suurimman kunnioitukseni vakuutus.

R. Rich

*Osia Schriftey, puhuttiin Ahd. Blomstedtin
kanssa, 20/12-30
h. J. P.*

Herra Ulkoasiainministeri Hj. J. Procopé,

Helsinki.

Tukholmassa, joulukuun 12 päivänä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
23/10 pae. P. 1080		
15/12 30	3	EE
RYSKA	UUTU	ALIA
5	C2	

TUKHOLMAN LÄHETTILÄÄN RAPORTTI

N:o 12.

Suomenkielen asema erinäisillä aloilla Ruotsissa sekä pohjoismaisessa yhteistyössä.

Julkisuudessa on näkynyt tietoja siitä, että täällä suunnitellaan suomenkielen aseman korottamista Länsipohjan suomalaisten kouluopetuksessa. Asiasta on kuitenkin vaikeata saada mitään tarkempia tietoja. Toistaiseksi voin ilmoittaa vain seuraavaa:

Tukholman korkeakoulun rehtori, professori Thunberg, otti äskettäin asian puheeksi sekä mainitsi itse olevansa asian valmisteluissa osallisena. On riidatonta, arveli hän, että nouseva polvi, mikäli sillä on suomi äidinkielenä, yleensä oppii vain hyvin murteellista sekä samalla vanhanaikaista ja jotenkin virheellistä suomea. Nykyaikainen suomalainen kirjakieli jää sille yleensä vieraaksi. Tämän epäkohdan poistamiseksi suunnitellaan sellaista uudistusta, että muutamissa asutuskeskuksissa kansakoulun käyneille lapsille annettaisiin sellaista jatko-opetusta, jossa olisi asianmukainen sija nykyaikaisella suomalaisella kirjakielellä. Hra Thunberg piti mahdollisena, että tarkotukseen voitaisiin saada pystyviä opettajia. Hän lupasi minulle ilmoittaa yksityiskohtia, niin pian kuin asiassa voi olla jotakin uutta kerrottavana.

Asiasta olen myöskin keskustellut ulkoasiaindepar-tementin poliittisen osaston johtajan kanssa. Häinkin sanoo käsittävänsä sen merkityksen, mutta ei sitä vielä tarkemmin tuntenut; lupasi aikanaan antaa tietoja.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Lehtori Berghin opettajantoimi Tukholman korkeakoulussa tuottaa edelleen hyviä hedelmiä. Hänellä on runsaasti oppilaita ja muutenkin hänellä on tilaisuus hyödylliseen vaikutukseen. Mainittakoon myöskin, että kun tukku-kauppias, nyttemmin varakonsuli, Jakob Hedgren 75-vuotispäivänään halusi korkeakoululle lahjoittaa 1000 kruunua suomenkielisen kirjaston perustamista varten, korkeakoulun rehtori mielihyvällä saapui hra H:n kotiin, missä toimitus tapahtui, sekä piti lahjoituksen johdosta lämpimän ja ymmärtämystä ilmaisevan puheen.

Kysymys suomenkielen käyttämisestä pohjoismaisissa, eritoten Suomessa pidetyissä konferensseissa ja kokouksissa on, kuten tiedetään, useastikin ollut huomion ja erimielisyyksien esineenä. Sellaisen vuoksihan Helsingissä viime kesänä pidettäväksi aiottu kansantaloutieteen tutkijain kokous raukesi tyhjiin. Ensi kesäksi on siellä pidettäväksi suunniteltu pohjoismainen historiantutkijain kokous. Saamieni tietojen mukaan tšekäläiset historiantutkijat suomenkielen käyttämiseen suhtautuvat suopeammin kuin ensinmainitun kokouksen järjestäjät. Myönnetään, että kokouksen puheenjohtaja ei voi kieltää puhumasta osanottajaa, joka käyttää sen maan kieltä, missä kokous pidetään. Tšekäläiset toimihenkilöt tuntuvat olevan valmiit tähän suuntaan vaikuttamaan myöskin norjalaisiin ja tanskalaisiin, joista varsinkin jälkimäiset osittain lienevät vastustavalla kannalla. Tässä yhteydessä olen kuullut tehostettavan sitä, kieltämättä oikeaa periaatetta, että tällaisesta arkaluontoisesta kysymyksestä pitää oltaman selvillä ennen kokouksen alkua, vieläpä että olisi suotavaa saada vakaantumaan jonkinlaiset yleiset periaatteet.

Puheenalaista kysymystä koko laajuudessaan arvo-
teltaessa on otettava huomioon sekä käytännölliset että
periaatteelliset syyt ja näkökohdat. Edelliset vaikuttavat
siihen suuntaan, että haitallisesti vaikuttavaa monikieli-
syyttä sekä käännösjärjestelmää on mikäli mahdollista väl-
tettävä. Mikäli pohjoismaisissa kokouksissa on mukana suo-
malaisia tai islantilaisia, joiden kieli suurin piirtein
katsoen on mulle vieras, johtuu tästä, ettei niitä
käytännöllisesti ja tosiasialli-
sesti voida kohdella samanvertaisina ruotsin-, norjan-
ja tanskankielten kanssa. Jos yhdenvertaisuutta vaadittai-
siin, koko yhteistoiminta raukeaisi tyhjiin.

Toiselta puolen on otettava huomioon periaatteel-
liset ja kunnianarkuusseikat. Meillähän ollaan jo selvillä
siitä, että erityisesti silloin, kun tällainen kokous pide-
tään Suomessa, suomenkiellä on olevalle tunnustettu sija, kui-
tenkin niin, ettei siitä johdu käytännöllistä haittaa. Mitä
ensinnäkin muodolliseen puoleen tulee, myönnetään yleisesti,
että kieltä taitamattomienkin käsivällisyys riittää lyhyen
suomenkielisen avajais- tai pöytäpuheen kuuntelemiseen, erit-
täinkin jos kokous pidetään Suomessa. Samoin voi tietenkin
esim. otsikoissa ja kansilehdissä suomenkieli esiintyä. Suu-
rimmat vaikeudet johtuvat käsittelykielestä.
On kyllä perin suotavaa ja tarpeellista, että Suomessa pi-
detyssä kokouksessa ei kielletä puhujaa suomenkieltä
käyttämästä. Tosioloja silmälläpitäen on kuitenkin myönnet-
tävä, että jos tästä olisi seurauksena suomenkielen käyt-
täminen hyvin laajassa määrin, tämä liiankin helposti he-
rättäisi haluttomuutta tällaisen järjestyksen jatkuvaan nou-
dattamiseen. Olettakaamme, että suomenkielen käyttäminen Suo-
messa pidetyissä kokouksissa todella kävisi käytännöllises-
ti merkitykselliseksi, voitaisiin ajatella sellaisia varo-

keinoja kuin puheenvuorojen pituuden rajoittamista, valmiin käännöksen esittämistä ennen lausuntoa, milloin puheenvuoro on ajottu kestäväksi kauemmin kuin esim. viisi minuuttia (tämä tietenkin ajan säästämiseksi) y.m.s.. Ajateltavissa on myöskin, että puhuja, joka lyhyesti esittää lausuntonsa suomeksi, voisi saada sen täydellisempänä pöytäkirjoihin.

Viimeksi kosketeltu kohta johtaa uusiin vaikeuksiin. Siinäkin tapauksessa, että kokouksen suomalainen johto yksin huolehtisi pöytäkirjojen ja muiden julkaisujen suomenkielisestä tekstistä, tuottaisi laajanpuoleinen suomenkielen käyttö näissä sekä vaivaa että erittäinkin kustannuksia. Tämänkin puoli aiheuttaisi ajan pitkään erimielisyyksiä.

Viisaemmin menetellään suomalaiselta taholta varmaankin, jos, samalla kuin puolletaan suomenkielen periaatteellista tasa-arvoisuutta, nimenomaan Suomessa pidetyissä kokouksissa, toisaalta vältetään kaikkia käytännöllisesti laajakantoisia ja vaikeasti arvioitavia käytännöllisiä muutoksia.

Rajoitun tässä ylläoleviin lyhyihin huomautuksiin samalla tehostaen yleisten menettelyohjeitten suotavuutta, koskapa ikäviä yllätyksiä voi sattua, jos äkkiä ollaan kysymyksen edessä, jota ei ole otettu huomioon ja joka ehkä on omansa aiheuttamaan vaikeita erimielisyyksiä.

Hallituskysymys.

Tämänsykyiset maakärjävaalit tuottivat tappion porvarillisille puolueille ja varsinkin porvarillisille vasemmistopuolueille. Tämä on tietysti ainakin välillisesti ollut omansa heikontamaan nykyisen hallituksen asemaa. Vaalien jälkeen alettiinkin julkisuudessa pohtia kysymystä, eikö hallitusvallan olisi siirryttävä uusiin käsiin. Mitään tulosta tästä ei ollut. Ensivuonna pidettäviä toisen kamarin vaaleja silmällä pitäen sosialidemokraatit tätä nykyänsä ovat haluttomia hallitukseen astumaan. Sekä talonpoikaispuolue että oikeisto, joilla muuten on niin monta kosketuskohtaa, eivät nekään liene halukkaat mihinkään yhteistoimintaan hallituksen muodostamiseksi eikä myöskään kumpainkaan niistä yksin tahdo astua aisoihin. Oikeiston taholta huomautetaan useasti, että puolue viime vaalien jälkeen oli liiankin halukas hallitusvastuuseen ja että Lindmanin hallitus tavalaan pilasi sen edullisen asenteen, jonka vaalit olivat oikeistolle tuottaneet.

Ekmanin toisella hallituksella näyttää siis olevan suuremmat mahdollisuudet kuin hänen ensimmäisellä hallituksellaan edelleen ajaa riksdagin porvarillisen enemmistön yhteisetuja sosialidemokraatteja vastaan. Sehän on mahdollisimman selvä vähemmistöhallitus, mutta Ruotsin parlamentarismi on jo aikoja saanut tottua siihen, ettei hallituksella suinkaan aina ehdollisessakaan merkityksessä ole mitään pysyvistä kannattajajoukkoa. Pääasia on, että sillä ei ole vastassaan kiinteää ja jatkuvaa enemmistöä.

Muuten ennustetaan, ettei hra Ekman suinkaan tule etsimään ainoastaan oikeiston tukea. Arvellaan hänen yrittävän edistää sekä sairausvakuutuksen että erityisesti työttömyysvakuutuksen ratkaisuun saattamista. Näistä kysymyksistä saattanee kenties aiheutua odottamattomia yllätyksiä.

Ministeri:

R. Erich.

Hallituskysymys.

Tämänsyksyiset maakärjävaalit tuottivat tappion porvarillisille puolueille ja varsinkin porvarillisille vasemmostopuolueille. Tämä on tietysti ainakin välillisesti ollut omansa heikontamaan nykyisen hallituksen asemaa. Vaalien jälkeen alettiinkin julkisuudessa pohtia kysymystä, eikö hallitusvallan olisi siirryttävä uusiin käsiin. Mitään tulosta tästä ei ollut. Ensivuonna pidettäviä toisen kamarin vaaleja silmällä pitäen socialidemokraatit tätä nykyänsä ovat haluttomia hallitukseen astumaan. Sekä talonpoikaispuolue että oikeisto, joilla muuten on niin monta kosketuskohtaa, eivät nekään liene halukkait mihinkään yhteistoimintaan hallituksen muodostamiseksi eikä myöskään kumpainkaan niistä yksin tahdo astua aisoihin. Oikeiston taholta huomautetaan useasti, että puolue viime vaalien jälkeen oli liiankin halukas hallitusvastuuseen ja että Lindmanin hallitus tavalaan pilasi^{1/} sen edullisen asenteen, jonka vaalit olivat oikeistolle tuottaneet.

Ekmanin toisella hallituksella näyttää siis olevan suuremmat mahdollisuudet kuin hänen ensimmäisellä hallituksellaan edelleen ajaa riksdagin porvarillisen enemmistön yhteisetuja socialidemokraatteja vastaan. Sehän on mahdollisimman selvä vähemmistöhallitus, mutta Ruotsin parlamentarismi on jo aikoja saanut tottua siihen, ettei hallituksella suinkaan aina ehdollisessakaan merkityksessä ole mitään pysyväistä kannattajajoukkoa. Pääasia on, että sillä ei ole vastassaan kiinteää ja jatkuvaa enemmistöä.

Muuten ennustetaan, ettei hra Ekman suinkaan tule etsimään ainoastaan oikeiston tukea. Arvellaan hänen yrittävän edistää sekä sairausvakuutuksen että erityisesti työttömyysvakuutuksen ratkaisuun saattamista. Näistä kysymyksistä saattanee kenties aiheutua odottamattomia yllätyksiä.

Ministeri:

R. Erich.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: Oa.

ASIA: _____

Ministeri Erikin raportti no 13.

Tukholma.

12/12 1980.

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Tukholmassa, joulukuun 17 päivänä 1930.

FINLANDS BESKICKNING

STOCKHOLM

N:o 2077.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 24/40 (ne. D. 13) 30		
19/12.30	19	UKK.
FINNÄ	OLASTO	ASIA
5	C2	

Herra Ulkoasianministeri,

Tämän ohella minulla on kunnia lähettää raport-
tinin N:o 13, joka käsittelee

- 1) keskusteluja ulkoasianministerin kanssa ja
- 2) salakuljetusasiaa.

Vastaanottakaa, Herra Ulkoasianministeri, suurimman
kunnioitukseni vakuutus.

R. Erich.

Herra Ulkoasianministeri Hj. J. Procopé,

H e l s i n k i.

Tukholmassa, joulukuun 17 päivänä 1930.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
24/10 he. D. 1930		
19/12-30	9	LII
MA	OSASTO	ASIA
5	Q	

TUKHOLMAN LÄHETTILÄÄN RAPORTTI

N:o 13.

Keskusteluja ulkoasiainministerin kanssa.

Herra Ulkoasiainministerin kehoituksen mukaisesti kävin t.k. 16 päivänä vapaaherra Ramelin puheilla esittämässä Suomen hallituksen kiitollisuuden ilmaukset sen johdosta, että Ruotsin sotalaivastoon kuuluva alus "Munin" t.k. 13 päivänä suurta miehuutta osoittavalla tavalla oli pelastanut suomalaisen "Merilokki" nimisen kuunarin miehistön. Vapaaherra Ramel osoitti tämän johdosta ilmeistä tyytyväisyyttä.

Sivumennen mainittakoon, että kiitoskirjelmä on lähetetty myöskin "Muninin" päällikölle, kapteeni Graafille. Tieto Suomen hallituksen kiitoksesta on annettu Tidningarnas Telegrambyrålle.

Vapaaherra Ramel mainitsi departementin äskettäin Tass-toimistolta saaneen Suomen oloja hyvin epäedullisesti kuvaavan sähkösanoman, jonka departementti oli pidättänyt ja siten estänyt julkisuuteen tulemasta. Kiitin häntä tästä hyväntahtoisuuden osoituksesta.

Ruotsin suhtautumisesta tammikuussa Genèvessä pidettävään Pan-Europa-neuvotteluun ulkoasiainministerillä ei ollut mitään mainittavaa aikaisempien tietojen lisäksi. Hän piti hyvin todennäköisenä, että hän itse tulee matkustamaan mainittuun neuvotteluun, joskin riksdagin samanaikainen kokoontuminen voi matkaa vaikeuttaa.

Salakuljetusasia.

Vuonna 1928 asetettu n.s. väkijuomalainsäädäntökomitea on hallitukselle äskettäin lähettämässään kirjelmässä ehdottanut selvityksen hankkimista siitä, kuinka luvatonta väkijuomakauppaa voitaisiin tehokkaammin vastustaa. Komitea sanoo johtuneensa siihen käsitykseen, että salakauppa viime vuosina on lisääntynyt sekä että nykyisessä järjestelmässä on erinäisiä heikkouksia, erittäinkin yhtenäisen johdon puute. M.m. tehostetaan vieraiden valtioiden lipun väärinkäyttämistä. Salakuljetuksen vastustamiseksi suositellaan Suomen ja Ruotsin välistä yhteistyötä ja asetetaan kysymys, olisiko mahdollista kokonaan sulkea Pohjanlahti salakuljetuslaivoilta.

Erinäiset lehdet ovat viime aikoina käsitelleet kysymystä. Huomautetaan, että vuonna 1925 tehty n.s. Helsingin-sopimus, jonka luultiin tuottavan huomattavia parannuksia, on osoittautunut jotenkin tehottomaksi. Sen johdannossa vakuutetaan, että väkijuomien salakuljetusta on kaikin käytettävissä olevin keinoin vastustettava, mutta tosiasiallisesti sen säännöksiä aivan yleisesti kierretään, erittäinkin väärää lippua käyttämällä. "Tidskrift för Systembolagen" kirjoittaa äskettäin asiasta seuraavaa:

"Det är uppgifter om båtar, lasternas storlek, avgångsdagar och avgångshamnar. Det är onödigt att utsätta varken den ena eller det andra namnet eller den ena eller den andra dagen. Det må vara nog att omnämna, att under de senaste dagarna av november eller under sammanlagt 8 dagar utfördes från hamnarna X och Y belägna inom konventionsstaterna A och B:s områden, 1,203,410 liter sprit i tiolitersdunkar och 1,545 lådor annan spirituosa. Det mästa av denna sprit torde vara avsedd för Finland men en del sipprar ju också in i Sverige, något varom de tätt duggande uppgifterna om beslag vittna. - - Man beräknar, att de under de senaste åren från stater i södra Östersjön till stater i norra Östersjön utförda kvantiteterna röra sig omkring 9 miljoner liter sprit årligen. "

SUOMEN LÄHETYSTÖ
TUKHOLMASSA

Omasta puolestani olen kyllä sitä mieltä - ja luulen monen täälläkin arvostelevan asiaa samalla tavalla - että nykyisen alkoholilainsäädännön ollessa Suomessa voimassa, Suomen ja Ruotsin kesken noudatettaviksi suunnitellut yhteiset toimenpiteet puheenalaisen salakuljetuksen estämiseksi tuskin voivat johtaa tuloksiin. Jos Suomessa tällä alalla tulisi voimaan lainsäädäntö, joka olisi niin sanoakseni yhteisverrannollinen Ruotsin vastaavan lainsäädännön kanssa, saattaisi asia olennaisesti muuttua. Tämän näkökohdan estämättä olen äskettäin, lähinnä mainittujen kirjoitusten johdosta, ottanut asian puheeksi sekä ulkoasiainministerin että kabinettisihteerin kanssa. Nämä ovat molemmat vakuuttaneet, että nykyinen hallitus olisi hyvinkin taipuvainen Suomen kanssa neuvottelemaan salakuljetuksen vastustamista koskevas- ta yhteistoiminnasta sekä että kaikki ehdotukset, joita Suomen puolelta ehkä voitaisiin asiassa tehdä, täällä otettaisiin vastaan mitä suurimmalla mielenkiinnolla. Tämän vakuutuksen nimenomaiseen toteamiseen saattaa olla syytä, erittäinkin kun otetaan huomioon, kuinka välinpitämättömästi edellinen ulkoasiainministeri, hra Trygger, viime vuonna suhtautui niihin Suomen hallituksen pyyntöihin, jotka tarkoittivat kannatuksen antamista Suomen Kansainliitossa vireille panemaan alkoholialotteeseen sekä Ruotsin osallistumista Oslossa pidettyyn asiantuntijakonferenssiin. (Kts. Lähetystön kirjelmät 18/5 1929 N:o 821 ja 1/6 1929 N:o 906.).

M i n i s t e r i :

R. Rich